

แผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์

พ.ศ. 2566 – 2570

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

แผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์

พ.ศ. 2566 - 2570

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

คำนำ

คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ โดยในช่วงปี 2560-2565 การขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ได้ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 ซึ่งสิ้นสุดลงในปี 2565 คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเกษตรกร ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2565 ได้มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง มุ่งสู่เป้าหมายในการส่งเสริมให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและยกระดับรายได้ให้เกษตรกร นำไปสู่ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคอาเซียน บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570” ที่กำหนดไว้

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

ตุลาคม 2565

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	จ
ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร	1
ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560	13
1. แผนระดับที่ 1	15
2. แผนระดับที่ 2	18
3. แผนระดับที่ 3	25
ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)	31
ส่วนที่ 4 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	35
1. การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	37
1.1 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์.....	37
1.2 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	45
1.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย.....	56
1.4 ความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570	59

สารบัญ (ต่อ)

2. ภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	60
2.1 วิสัยทัศน์.....	60
2.2 วัตถุประสงค์.....	60
2.3 เป้าหมาย.....	60
2.4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย.....	60
2.5 ประเด็นการพัฒนา	60
1) พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทาน เกษตรอินทรีย์	60
2) ยกกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์	63
3) พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์.....	65
4) ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล เกษตรอินทรีย์	66
3. โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	68
เอกสารอ้างอิง.....	90
ภาคผนวก.....	91
คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ และคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ.2566-2570.....	93
คำอธิบายอักษรย่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลก จำแนกตามภูมิภาค ปี 2559-2563.....	37
ตารางที่ 2	สัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ จำแนกตามภูมิภาค ปี 2560-2563.....	38
ตารางที่ 3	มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก ปี 2559-2563	39
ตารางที่ 4	พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ปี 2560-2565.....	41
ตารางที่ 5	การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2560-2564	42
ตารางที่ 6	การส่งออกสินค้าข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2560-2564	43
ตารางที่ 7	การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย ปี 2561-2564	44
ตารางที่ 8	ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในภาพของแผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565	46
ตารางที่ 9	ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนาที่ 1.....	47
ตารางที่ 10	ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนาที่ 2	48
ตารางที่ 11	ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนาที่ 3.....	50
ตารางที่ 12	งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 รายละเอียด.....	68
ตารางที่ 13	สรุปจำนวนโครงการและงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 จำแนกตามประเด็นการพัฒนา.....	69
ตารางที่ 14	รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	70

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570	4
ภาพที่ 2	สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570.....	10

ส่วนที่

บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 - 2570

บทสรุปผู้บริหาร

1. หลักการและเหตุผล

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางการผลิตที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยอาหารของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสโลกในปัจจุบัน รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการผลักดันเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรี มีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อผลักดัน และขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ดำเนินการบูรณาการแนวทาง มาตรการ แผนงานและงบประมาณ กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 จะสิ้นสุดลงในปี 2565 คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อใช้เป็น กรอบแนวทางในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการจัดทำ แผนงาน/โครงการนำไปสู่การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ของประเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

2. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ได้จัดทำภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนา เกษตรอินทรีย์ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุล พอประมาณ มีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับภูมิสังคมแต่ละพื้นที่และวิถีดั้งเดิม เป็นการพัฒนาตามลำดับขั้น โดยพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ที่เป็นระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองเป็นหลัก ยึดตามวิถีธรรมชาติ และการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรอง ตามมาตรฐานระดับประเทศ และเน้นให้มีการเทียบเคียงมาตรฐานและระบบตรวจสอบรับรองที่เท่าเทียม ในระดับสากล ซึ่งมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งการวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วยการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน ที่มีต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค ตลอดจน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในอนาคตที่ส่งผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งพิจารณาจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และ แผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย

ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2570) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570 และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570) รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงถ่ายทอดลงมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการคลัง สำนักนายกรัฐมนตรี เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ภาควิชาเครือข่าย ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

4. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

4.1 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคมยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Transformation) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโลกในทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคเกษตร มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เป็นผู้สูงอายุ และมีข้อจำกัดด้านการศึกษา ทำให้มีปัญหาด้านการปรับตัวและการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขณะที่การปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรอัจฉริยะ เกษตรกรต้องมีทักษะ และองค์ความรู้ รวมทั้งต้องใช้เงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการส่งเสริม และสนับสนุนเพื่อยกระดับภาคเกษตรให้สามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคด้านเทคโนโลยี ไปสู่การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง เพื่อจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรต่อไป

4.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร โครงสร้างประชากรของโลกและของไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี 2564 ทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงาน ลดลง ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากต้องใช้แรงงานในการดูแลรักษาตลอดกระบวนการผลิต อย่างสม่ำเสมอและมากกว่าการทำเกษตรทั่วไป อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเป็น โอกาสทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น และเป็นช่องทางพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความใส่ใจดูแลสุขภาพ และมีความต้องการโภชนาการ และอาหารที่ดี รวมถึงการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สามารถต่อยอดเป็นยา เวชภัณฑ์ และอาหารเสริมต่าง ๆ

4.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยเป็นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น สภาพอากาศแปรปรวน ภาวะแห้งแล้งที่ยาวนาน น้ำท่วมบ่อยครั้ง เกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง การทำเกษตรได้รับผลกระทบโดยตรง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตร ได้รับความเสียหาย พื้นที่เพาะปลูกลดลง และมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารและ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในฐานะที่เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก ดังนั้น การพัฒนา ภาคเกษตรสู่ความยั่งยืนด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นการพัฒนาที่เน้นความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

4.4 กระแสรักสุขภาพ ผู้บริโภคในปัจจุบันมีความตระหนักและใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสุขภาพที่ส่วนใหญ่มาจากการได้รับสารพิษและสารเคมีตกค้างในอาหาร ผักสด และผลไม้ที่บริโภค ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด-19) ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การเลือกรับประทานอาหารที่เน้นความเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้ตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว

4.5 กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงอนุรักษ์ หลังจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลก นักท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการท่องเที่ยวแบบกลุ่มใหญ่เป็นการท่องเที่ยวแบบอิสระ เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสชีวิตคนท้องถิ่น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยผู้ประกอบการมีการนำเสนอเรื่องราววัตถุดิบท้องถิ่น ร่วมกับการนำเสนอเมนูอาหารท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการบอกต่อเรื่องราว (Story Telling) รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นด้านมาตรฐานสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวรูปแบบนี้จะมีความเชื่อมโยงกับการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ และเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการขยายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เติบโตต่อไป

4.6 กระแสการเติบโตสีเขียว (Green Growth) เป็นแนวทางการพัฒนาที่ทั่วโลกมีความตระหนักและตื่นตัว เนื่องจากการพัฒนาของโลกในช่วงที่ผ่านมาเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตร และความเป็นอยู่ของประชาชนประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยเกษตรอินทรีย์ถือเป็นการทำเกษตรทางเลือกที่ตอบโจทย์ในทุกด้าน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนามาตามแนวทางการเติบโตสีเขียวอื่น ๆ เช่น เมืองสีเขียว (Green City) พลังงานสีเขียว (Green Energy) และการบริการสีเขียว (Green Service)

4.7 การปรับเปลี่ยนกฎ ระเบียบ กติกาการค้าของโลก ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศมีแนวโน้มที่จะนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีมามากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มีการนำประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมากำหนดเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศ อาทิ ระเบียบที่ให้แสดงแหล่งกำเนิดวัตถุดิบอาหาร (Country of Origin Labelling: COOL) ของญี่ปุ่น ข้อกำหนดให้อาหารสัตว์ทั้งหมดที่ผลิต จำหน่าย และนำเข้า ต้องปลอดภัยสำหรับปศุสัตว์ มนุษย์ และสิ่งแวดล้อมของแคนาดา การยกเลิกการใช้ไทเทเนียมไดออกไซด์ทั้งหมดที่ใช้เป็นสารเติมแต่งในอาหารของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป นอกจากนี้ การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 26 ได้มีการวางแผนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศโลก โดยมีเป้าหมายจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของโลกไม่ให้เกิน 2 องศาเซลเซียส และตั้งเป้าไว้ที่ 1.5 องศาเซลเซียส ดังนั้น ภาคเกษตรและภาคธุรกิจเกษตรจำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และกติกาการค้าของโลก เพื่อให้สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐาน

5. ภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566–2570

5.1 วัตถุประสงค์ คือ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคอาเซียน บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570”

5.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ รักษาความสมดุลให้กับระบบนิเวศ มีความปลอดภัย นำไปสู่ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีของผู้ผลิตและผู้บริโภค
- 2) เพื่อยกระดับการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร

5.3 เป้าหมาย

สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและยกระดับรายได้ให้เกษตรกร นำไปสู่ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน

5.4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

5.5 ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์

แนวทางการพัฒนา

- 1) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของเกษตรกร พื้นที่ และตลาด
- 2) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับบุคลากร ผู้นำเกษตรกร ในระดับชุมชนและท้องถิ่น ให้สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ รวมถึงพัฒนาเกษตรกร เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและนักศึกษาให้สามารถเป็นผู้ตรวจประเมินเบื้องต้นเพื่อการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Initial Auditor) และพัฒนาเป็นผู้ตรวจประเมิน (Auditor)
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์ โดยพัฒนาและบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา
- 4) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่เกษตรอินทรีย์ (Young Organic Smart Farmer) โดยสนับสนุนทุนการศึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา รวมถึงการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้ตรงตามความต้องการ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทายาทเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่

5) สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยสนับสนุน การรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์แบบแปลงใหญ่ และการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี และการเชื่อมโยงเครือข่ายในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ร่วมกันระหว่างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษา

6) ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร โดยพัฒนาและ จัดหาปัจจัยการผลิต ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ พัฒนาระบบเทคโนโลยีอัจฉริยะสำหรับ เกษตรอินทรีย์ บริหารจัดการพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) รวมถึงส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

7) พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยการส่งเสริม การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลายชนิดสินค้า ผลักดันให้เกษตรกรมีการออกแบบพื้นที่ การทำเกษตรอินทรีย์ (Organic Farm Design) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ตอบสนอง ความต้องการของตลาดผู้บริโภคที่รักสุขภาพและสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้ง กำหนดมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีจากแปลงข้างเคียงที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตเกษตรอินทรีย์ รวมถึงพัฒนาฟาร์มเกษตรอินทรีย์สู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงนิเวศ นอกจากนี้ พัฒนาสถาบันเกษตรกร ที่มีศักยภาพและความพร้อม ให้เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์

8) สนับสนุนการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ โดยพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อม อาทิ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นศูนย์รวบรวม และกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ เพื่อกระจายสินค้าไปยังผู้ประกอบการและผู้บริโภค ได้อย่างรวดเร็ว และคงคุณภาพของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์

แนวทางการพัฒนา

1) ยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาค หรือระดับสากล เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ และผลักดันสินค้าเกษตรอินทรีย์สู่สากลเพิ่มสูงขึ้น นำไปสู่การเป็นผู้นำในตลาดอาเซียน และขยายไปยังตลาดโลก

2) ยกระดับการตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยพัฒนาและส่งเสริม ให้หน่วยตรวจสอบรับรองของไทยเป็นที่ยอมรับและขึ้นทะเบียนอยู่ในรายชื่อหน่วยตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์ กับประเทศคู่ค้าหลัก และส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ให้เป็นที่ยอมรับ

3) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Traceability System) ที่ครอบคลุมตลอดโซ่อุปทาน โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เช่น Blockchain เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยการจัดตั้งตลาดเกษตรอินทรีย์ในชุมชน สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงสุขภาพ ร่วมกับภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อเพิ่มการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ในประชาคมอาเซียน และประเทศคู่ค้าที่สำคัญ มุ่งเน้นการรักษาตลาดเดิม และขยายตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการส่งออกด้วยระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนกฎระเบียบที่เอื้อต่อการส่งออก เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์

3) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Branding) ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยการสร้างเรื่องราว (Storytelling) และผลักดันให้สินค้าเกษตรอินทรีย์จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) เป็นสินค้าอินทรีย์พรีเมียม

4) ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นที่ยอมรับของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยสร้างการรับรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลและแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจให้กับผู้บริโภคและประชาชนทั่วไป

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์

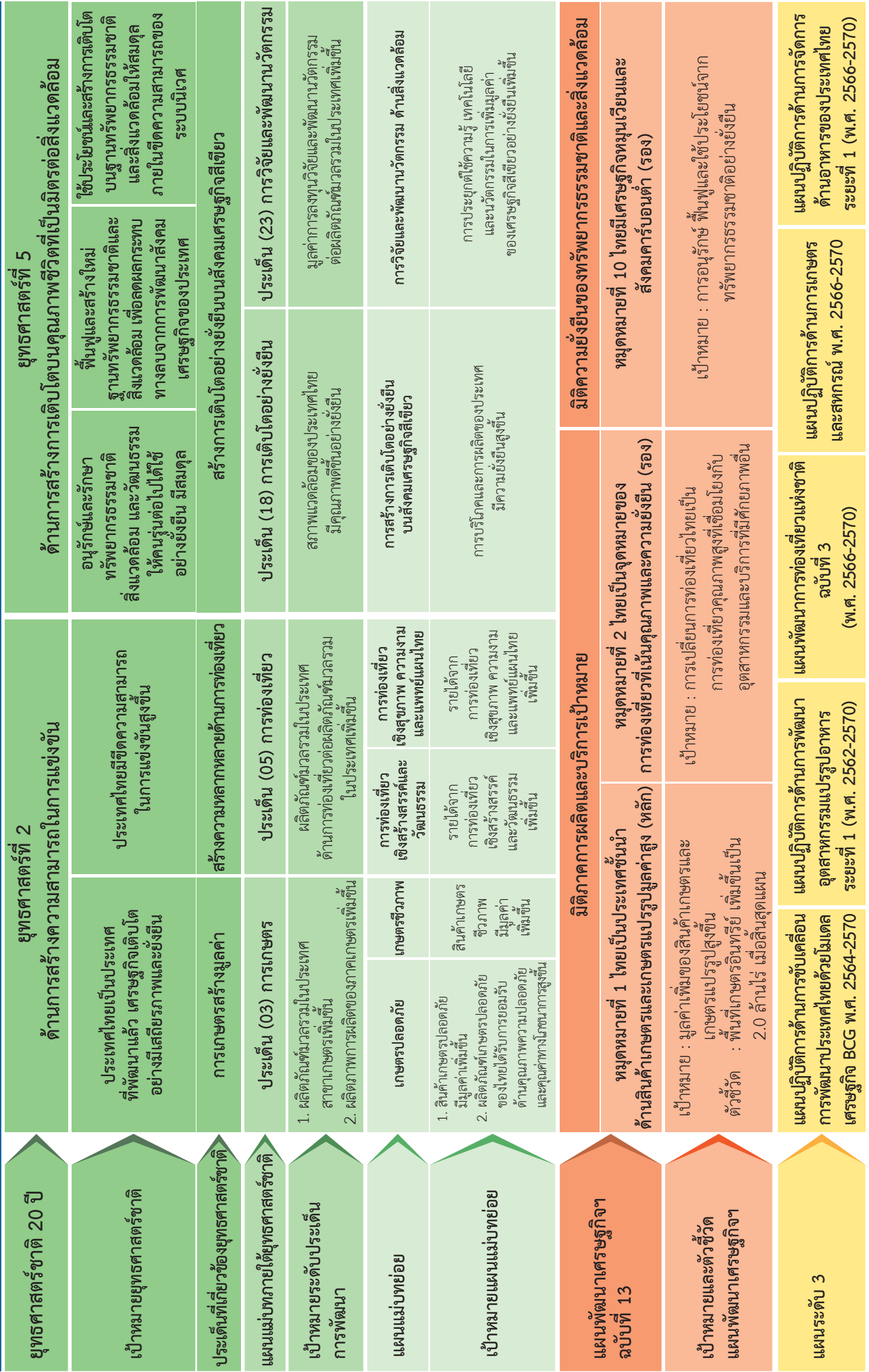
แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมตลอดโซ่อุปทาน ครอบคลุมตั้งแต่ปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตและการตลาด รวมถึงคุณค่าทางโภชนาการและสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค พร้อมทั้งสนับสนุนความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

2) พัฒนาและจัดการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ โดยปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านเกษตรอินทรีย์และแอปพลิเคชันเพื่อให้ข้อมูลเป็นเอกภาพจากฐานเดียวกัน (Single Big Data) มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถเข้าถึงได้ง่ายครอบคลุมทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด

ภาพที่ 2 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

แผนภาพความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

แผนปฏิบัติการด้าน	แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570			
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี			
ประเด็นการพัฒนา	1. พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่มูลค่าเกษตรอินทรีย์	2. ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์	3. พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	4. ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา เทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์
1) จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 250,000 ราย ในปี 2570 2) พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเป็น 2.0 ล้านไร่ ในปี 2570	1) มาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์ของไทยเท่าเทียมกับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน ภายในปี 2570 2) จำนวนหน่วยตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 5 แห่ง ภายในปี 2570 3) จำนวนหน่วยตรวจสอบรับรองของขึ้นทะเบียนอยู่ในรายชื่อหน่วยตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์กับประเทศคู่ค้าหลักอย่างน้อย 2 แห่ง ภายในปี 2570	1) มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี 2) ตลาดเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานหรือมีช่องทางยกระดับสู่มาตรฐานอินทรีย์อย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง	1) จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี 2) ฐานข้อมูลสินค้าเกษตรอินทรีย์กลางที่ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่มูลค่าเกษตรอินทรีย์ ในปี 2570	
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา			
1) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่มูลค่าให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับบุคลากร ผู้นำเกษตรกรในระดับชุมชนและท้องถิ่น 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการจัดทำหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์ 4) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่เกษตรอินทรีย์ (Young Organic Smart Farmer) 5) สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ 6) ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร 7) พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูป สินค้าเกษตรอินทรีย์ 8) สนับสนุนการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์	1) ยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาค หรือระดับสากล 2) ยกระดับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Traceability System)	1) ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ 3) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าและผู้ประกอบการ (Branding) ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ 4) ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ 5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ 2) พัฒนาและจัดตั้งฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์	

ส่วนที่

2

**ความสอดคล้องกับ
แผน 3 ระดับ
ตามมติคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560**

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 มีความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กำหนดเป้าหมาย การพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนา ประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)

1.1.1 เป้าหมาย

- 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
- 2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

1.1.2 ประเด็นยุทธศาสตร์

1) การเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้า สินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อน การเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิตทั้งเชิงปริมาณ มูลค่า และ ความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษารายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง โดยเฉพาะ **เกษตรปลอดภัย** สร้างความตระหนักแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคทั่วโลกในเรื่องความสำคัญของมาตรฐาน

ระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหาร จูงใจและวางกรอบให้เกษตรกรและผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และเข้าสู่ระบบมาตรฐานการจัดการคุณภาพทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งให้ความรู้เกษตรกรด้านกระบวนการผลิตตามมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งสู่การเลิกใช้สารเคมีในภาคเกษตร การเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป โดยส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรปลอดสาร และเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนสนับสนุนกลไกทางการตลาดแก่เกษตรกรที่ต้องการทำการเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาระบบการตรวจ รับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมถึงระบบตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับการตรวจสอบที่มาของสินค้าในทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ **เกษตรชีวภาพ** ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิต และนำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของประเทศทั้งด้านอาหารและสุขภาพ โดยเฉพาะพืชสมุนไพร ที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน รวมถึงส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อการผลิตและแปรรูปสำหรับอุตสาหกรรมการแพทย์ การสร้างเสริมสุขภาพ และพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) **สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว** โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง ได้แก่ **ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม** โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ **ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย** โดยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากล พร้อมทั้งสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ รวมถึงยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการแพทย์ทางเลือก โดยผสมองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย และส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก รวมทั้งส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

1.1.3 การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์ ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ยอมรับ

ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล รวมถึงสร้างความปลอดภัยต่อสุขภาพของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (รอง)

1.2.1 เป้าหมาย

- 1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล
- 2) ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ
- 3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

1.2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์

สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยเศรษฐกิจฐานชีวภาพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต สามารถลดความเสี่ยงของผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและลดปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากร โดยมีเป้าหมายสู่สังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น แต่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำลง ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ เช่น การบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ด้วยการ**ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน** โดยส่งเสริมการบริโภคและผลิตสีเขียวอย่างยั่งยืน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคและการผลิต สร้างจิตสำนึกในการผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมบริโภคอย่างพอเพียงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมจูงใจผู้บริโภคและผู้ผลิต มาตรการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ รวมถึงจัดการการปล่อยมลพิษจากภาคการผลิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีมลพิษต่ำโดยกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวทั้งระบบ รวมถึงสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ภาคเอกชนใช้สินค้าและบริการจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2.3 การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

เกษตรอินทรีย์เป็นกระบวนการทำการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยรักษาความสมบูรณ์ทางชีวภาพให้กับระบบนิเวศ ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติ เน้นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบในการผลิตภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ช่วยลดต้นทุนการผลิต ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเกษตร สนับสนุนระบบเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว และสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต รวมถึงอนุรักษ์ ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2. แผนระดับที่ 2

2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาของประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี 2580 โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด 23 ฉบับ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ (03) การเกษตร (05) การท่องเที่ยว (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน และ (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

2.1.1 ประเด็น (03) การเกษตร (หลัก)

1) เป้าหมายระดับประเด็นการพัฒนาของแผนแม่บทฯ

- (1) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
- (2) ผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

2) การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางการทำเกษตรที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ สนับสนุนการเพิ่มมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตร ด้วยการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล และการแปรรูป สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและสามารถส่งออกสร้างรายได้ให้กับประเทศ นอกจากนี้ ยังมีส่วนช่วยเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรในระยะยาว ด้วยการลดต้นทุนจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่ได้จากธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมีในการผลิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ภาคเกษตรมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง

3.1) เกษตรปลอดภัย

3.1.1) แนวทางการพัฒนา

(1) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน อาทิ เกษตรอินทรีย์ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีอันตรายในสินค้าเกษตรและอาหาร และสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือน

(2) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลผลิต สถาบันเกษตรกรและเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร ตลอดจนพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่เป็นขั้นพื้นฐานตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และพัฒนาต่อยอดไปจนถึงมาตรฐานขั้นสูง เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้า พร้อมทั้งดูแลการผลิตอาหารภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย และการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้าระดับสากล

(4) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัยเพื่อสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสม และส่งเสริมด้านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

(5) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ ควบคู่กับการขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

3.1.2) เป้าหมายแผนย่อย

(1) สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

(2) ผลผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

3.1.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อย

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า สามารถลดต้นทุนการผลิตในระยะยาวจากการใช้ปัจจัยการผลิตจากธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมี และเป็นการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับให้กับผู้บริโภคในคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรอินทรีย์ สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและส่งออกสร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมถึงสามารถนำสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้อีกด้วย

3.2) เกษตรชีวภาพ

3.2.1) แนวทางการพัฒนา

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืนซึ่งเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อใช้ประโยชน์และต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ

(2) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร

(3) ส่งเสริมการทำตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย โดยใช้โอกาสจากความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่หันมาใส่ใจสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ

3.2.2) เป้าหมายแผนย่อย

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

3.2.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อย

เกษตรกรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า สามารถสนับสนุนการพัฒนาเกษตรชีวภาพด้วยการสนับสนุนวัตถุดิบอินทรีย์ที่มีคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ โดยเฉพาะสมุนไพรอินทรีย์สนับสนุนการแปรรูปเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สู่ผลิตภัณฑ์เกษตรพรีเมียม

2.1.2 ประเด็น (05) การท่องเที่ยว (รอง)

1) เป้าหมายระดับประเด็นการพัฒนาของแผนแม่บทฯ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

2) การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

เกษตรกรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า และสนับสนุนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศที่แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของเกษตรกรและการทำเกษตรอินทรีย์ในสถานที่จริง ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรอินทรีย์และสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนวัตถุดิบอาหารปลอดภัยให้กับโรงแรม ที่พัก และร้านอาหาร สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และชุมชน

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง

3.1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

3.1.1) แนวทางการพัฒนา

สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการบนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อนำมาสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าผ่านองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์เป็นสินค้า รวมถึงการพัฒนากิจกรรมและบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

3.1.2) เป้าหมายของแผนย่อย

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

3.1.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

เกษตรกรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า และสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยสามารถพัฒนาไร่นาเกษตรอินทรีย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชิงนิเวศ เป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ รวมถึงสนับสนุนสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อเป็นวัตถุดิบและอาหารให้กับโรงแรมที่พักและร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน

3.2) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

3.2.1) แนวทางการพัฒนา

พัฒนาระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทยให้มีมาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ โดยการวิจัย พัฒนา นวัตกรรมต่อยอดให้เกิดสินค้าใหม่ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ การแพทย์แผนไทย

3.2.2) เป้าหมายของแผนย่อย

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

3.2.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร ไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย โดยสนับสนุนการใช้สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พรีเมียมเพื่อสุขภาพ ความงาม และเวชภัณฑ์ ในธุรกิจบริการ

2.1.3 ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (รอง)

1) เป้าหมายระดับประเด็นการพัฒนาของแผนแม่บทฯ

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2) การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า เป็นการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากใช้ปัจจัยการผลิตจากธรรมชาติ โดยไม่ใช้สารเคมี และเป็นการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล จึงมีส่วนช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์และสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง

3.1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

3.1.1) แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาและส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และเมืองอุตสาหกรรม ตามแนวทางอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่ช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และประมง ตลอดห่วงโซ่มูลค่า และกำหนดให้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมติดตามสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในระดับประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านฐานข้อมูลตลอดวัฏจักรชีวิต เครื่องมือ วิธีการ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

3.1.2) เป้าหมายแผนย่อย

การบริโภคและการผลิตของประเทศไทยมีความยั่งยืนสูงขึ้น

3.1.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อย

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางในการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรพรีเมียมเพื่อเพิ่มมูลค่า และสนับสนุนการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดยส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ตลอดห่วงโซ่มูลค่า และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.4 ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (รอง)

1) เป้าหมายระดับประเด็นการพัฒนาของแผนแม่บท

มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

2) การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการและสามารถใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันการศึกษา และภาคเอกชน

3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง

3.1) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม

3.1.1) แนวทางการพัฒนา

พัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการมลพิษ เพื่อส่งเสริมภาคการผลิตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.1.2) เป้าหมายแผนย่อย

การประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

3.1.3) การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อย

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกษตรมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ โดยวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมถึงวิจัยและพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการมลพิษ เพื่อส่งเสริมภาคการผลิตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” เป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายหลัก 5 ประการ ประกอบด้วย (1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน (5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจน ได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนา จำนวน 13 หมุดหมาย ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ หรือมุ่งหวังจะ ‘มี’ เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมุดหมายทั้ง 13 ประการ แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ โดยมีมิติและหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ 2 มิติ 3 หมุดหมาย ได้แก่ มิติการพัฒนาที่ 1 ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ประกอบด้วยหมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง (หลัก) และหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน มิติการพัฒนาที่ 3 ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (รอง)

2.2.1 มิติการพัฒนาที่ 1 ภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

1) หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง (หลัก)

1.1) เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์

มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น โดยเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดที่ 1.3 พื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นเป็น 2.0 ล้านไร่ เมื่อสิ้นสุดแผน

1.2) กลยุทธ์การพัฒนา ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ให้ความสำคัญกับการรณรงค์ และส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีการตระหนักเลือกใช้และบริโภคสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่ปลอดภัย มีคุณภาพสูงและได้มาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการมีการใช้สินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่ได้คุณภาพ อาทิ ผลผลิตจากการเกษตรสำหรับใช้ในโรงพยาบาล โรงเรียน เรือรบ และอาหารทางการแพทย์

กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ ด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ผ่านการดำเนินการปกป้อง จัดการอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูธรรมชาติหรือระบบนิเวศที่เปลี่ยนไป เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ และเป็นประโยชน์ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการขยายผลรูปแบบเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งให้มีการจัดเก็บข้อมูลปริมาณการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ขยายผลแบบอย่างความสำเร็จในการบริหารจัดการเพื่อผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 6 การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่เกษตรกรเข้าถึงได้ ดำเนินการให้มีการปรับลดต้นทุนการทำธุรกรรมของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการขอรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ตลอดทั้งโซ่อุปทาน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและจูงใจให้เกษตรกรมีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนบทบาทของเอกชนในการเชื่อมโยงผลผลิตของเกษตรกรที่ได้มาตรฐาน เพื่อเข้าสู่โซ่อุปทานสินค้าเกษตรสร้างมูลค่า

กลยุทธ์ที่ 9 การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรรวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันสำหรับการเข้าถึงคลังข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรในการจำแนกรูปแบบการผลิตและสมรรถนะของเกษตรกร เพื่อให้การจัดทำแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาภาคเกษตร รวมถึงมาตรการต่าง ๆ มีความเหมาะสมกับสมรรถนะเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

กลยุทธ์ที่ 11 การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ด้วยการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการฟาร์ม ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของเกษตรกร

2) หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

2.1) เป้าหมายระดับหมายเหตุ

การเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น

2.2) กลยุทธ์การพัฒนา

 มีกลยุทธ์ทั้งหมด 6 กลยุทธ์ เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ 1 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไป สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม

2.2.2 มิติการพัฒนาที่ 3 ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ (รอง)

1.1) เป้าหมายระดับหมายเหตุ

การอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

1.2) กลยุทธ์การพัฒนา

 ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 3 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากส่วนเหลือให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลาย ปราศจากเศษเหลือและของเสียจากเกษตรกรรม บริหารจัดการของเหลือจากการผลิตและการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืน โดยการสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดในสังคม ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล ส่งเสริมการสร้าง ความตระหนัก จิตสำนึก ทักษะคนดีแก่ทุกภาคส่วนให้คำนึงถึงความสำคัญของการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เร่งผลักดันให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทุกภาคส่วน ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสร้างแรงจูงใจ และทัศนคติในการดำรงชีวิตของผู้บริโภคเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน และกระตุ้นให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. แผนระดับที่ 3

3.1 แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570

โมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เป็นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้วยการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ ขยายสู่ประเทศและเชื่อมโยงต่างประเทศ มุ่งเน้นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรที่มีความหลากหลายด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ร่วมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ใน 5 สาขายุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) เกษตรและอาหาร 2) สุขภาพและการแพทย์ 3) พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ 4) การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 5) เศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงการรักษาฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้สมดุลระหว่างการมีอยู่และการใช้ไป เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม” ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม ด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์** เน้นการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เพื่อความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการเพิ่มทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรให้แก่ชุมชนและคนรุ่นใหม่ **ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่** เน้นการใช้ประโยชน์จากความเข้มแข็งของชุมชน ความหลากหลายทางชีวภาพ มาต่อยอดยกระดับมูลค่าในห่วงโซ่การผลิตสินค้าให้มีมูลค่าสูงขึ้น ให้มีความสำคัญกับการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมายกระดับคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมูลค่าสูงจากความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการยกระดับมาตรฐานและการสร้างนวัตกรรม เช่น สมุนไพรไทยที่มีฤทธิ์ทางชีวภาพหลากหลาย สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ยา หรืออาหารเสริมสุขภาพ **ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน** ให้มีความสำคัญกับระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาตรการผลิตที่ยั่งยืนเทียบเท่ามาตรฐานสากล รวมถึงการยกระดับผลิตภัณฑ์หรือ

บริการด้วยการใช้นวัตกรรมเข้มข้น เช่น ระบบการผลิตพืชในโรงเรือนอัจฉริยะ โดยมีแนวทางการดำเนินการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร และอาหารไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรสู่ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และมูลค่าสูง การปรับปรุงกระบวนการผลิตสู่ระบบการผลิตสีเขียวและการผลิตที่ยั่งยืน ลดการสูญเสียระหว่างการผลิตและขยะอาหาร และการยกระดับกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เน้นสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเพื่อนำไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพสำหรับวิเคราะห์ทดสอบสารตกค้างในผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อสนับสนุนการยกระดับประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่มีความปลอดภัย โดยการตรวจวิเคราะห์ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงด้านอาหาร อาทิ กลุ่มจุลินทรีย์ที่ซับซ้อน (Complex Microbiota) ที่อาศัยอยู่ในพืชและในดินที่ปลูกเป็นตัวกำหนดความแข็งแรงของพืช

3.2 แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2570)

วิสัยทัศน์ คือ “ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารอนาคตแห่งอาเซียนควบคู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก” โดยมีผลิตภัณฑ์เป้าหมาย ได้แก่ 1) **สินค้า Commodity** เช่น กลุ่มข้าวและธัญพืช กลุ่มปศุสัตว์ ประมง กลุ่มผักผลไม้ กลุ่มเครื่องปรุงรส น้ำตาล และมันสำปะหลัง ในรูปแบบอาหารพร้อมรับประทาน (Ready to Eat) อาหารอินทรีย์ (Organic Food) เครื่องดื่มสุขภาพ (Healthy Drinks) สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ทันสมัย (Modern Packaging) บรรจุภัณฑ์ฉลาด (Intelligent Packaging) รวมถึงอาหารที่ยกระดับด้วยการคัดแยกเกรด (Premium Fresh Food) และ 2) **สินค้าอนาคต (Future Food)** เช่น อาหารสุขภาพและอาหารฟังก์ชัน (Healthy and Functional Food) ผลิตภัณฑ์อาหารจากเทคโนโลยีชีวภาพ (Food Biotechnology Products) อาหารฮาลาล อาหารใหม่ (Novel Food) อาหารและวัตถุดิบเพื่อผลิตอาหารคุณภาพสูง (High Value Added Food Products & Organic Food Ingredients) และธุรกิจเกี่ยวเนื่องเพื่อสนับสนุนนวัตกรรมอาหาร (Supporting Business for Food Innovation) อาทิ บรรจุภัณฑ์อาหาร และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนนวัตกรรมอาหาร เป็นต้น ประกอบด้วยมาตรการการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร 4 มาตรการ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 มาตรการ ได้แก่ **มาตรการที่ 2 สร้างนวัตกรรมอาหารอนาคต (Future Food Innovation)** เป็นมาตรการผลักดันให้ประเทศไทยสร้างประโยชน์จากการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content) ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับนวัตกรรมอาหารอนาคตสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน พัฒนาและสนับสนุนการใช้บรรจุภัณฑ์ฉลาด (Intelligent Packaging) ที่สามารถแสดงข้อมูลระดับสินค้า (Grade) คุณภาพ และความปลอดภัยทางอาหาร เพื่อใช้บรรจุอาหารสด เช่น ผลไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอาหาร **มาตรการที่ 3 สร้างโอกาสทางธุรกิจ (New Marketing Platform)** เป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจทั้งในและต่างประเทศผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) ที่เหมาะสมกับผู้ผลิตทุกระดับ การเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิต การค้าสู่สากล และเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์อาหารกับการท่องเที่ยว โดยการจัดกิจกรรม World Food Expo ระดับโลกในไทยและ National/Regional Food Festival แสดงศักยภาพอาหารไทยในระดับภูมิภาค เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และเพิ่มช่องทางการตลาดให้ผู้ประกอบการ

3.3 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570)

มิวิสัยทัศน์ คือ “การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตอย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม (Rebuilding High Value Tourism Industry with Resilience, Sustainability and Inclusive Growth)” มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เข้มแข็ง ต่อยอดการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับภาวะปกติถัดไป (Next Normal) เป็นการพลิกโฉมการท่องเที่ยวของไทยสู่การท่องเที่ยวมูลค่าสูง (High Value Tourism) และให้ความสำคัญกับการยกระดับใน 3 มิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายให้การท่องเที่ยวไทยมีความเข้มแข็ง และสมดุล ยกระดับการเชื่อมโยงและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว สร้างความเชื่อมั่นและมอบประสบการณ์ท่องเที่ยวคุณค่าสูง และมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จำนวน 1 ยุทธศาสตร์ คือ **ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับประสบการณ์ท่องเที่ยว (Tourism Experience)** แบบครบวงจร โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลาง (Traveler’s Experience & Centricity) เกี่ยวข้องกับ **กลยุทธ์ที่ 3.1 สร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวอันน่าประทับใจที่มีคุณค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Value-Based Tourism)** โดยการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสถึงคุณค่าของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และ**กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่หลากหลายและสร้างสรรค์ของไทย (High-Potential and Creative Tourism)** ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ สุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (Medical & Wellness Tourism)

3.4 แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570

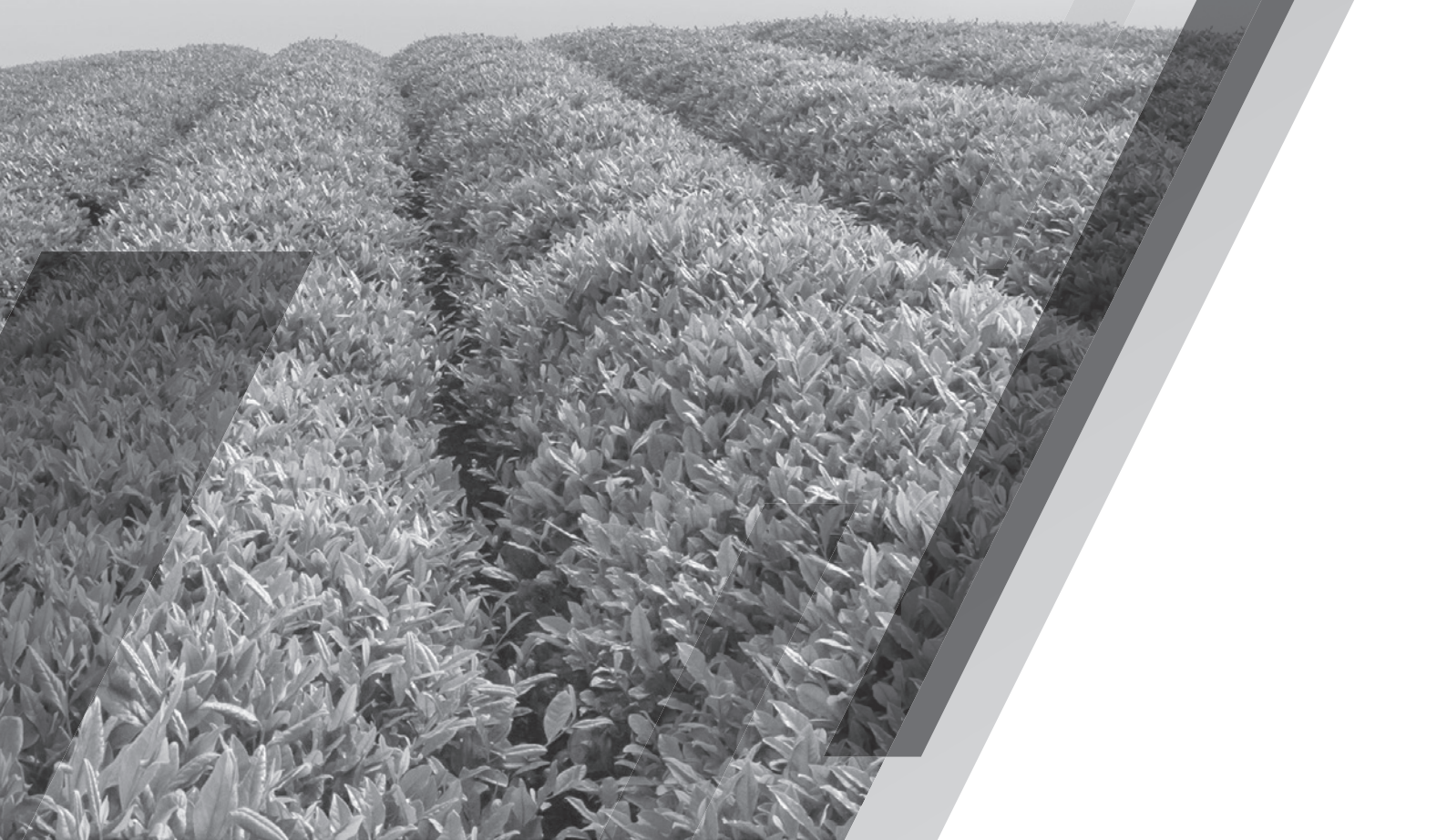
มิวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรไทยสู่เกษตรกรมูลค่าสูง เกษตรกรมีรายได้สูง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ” มุ่งเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรมืออาชีพสามารถยกระดับผลผลิตภาคเกษตรให้สูงขึ้น ด้วยความร่วมมือจากเครือข่ายของทุกภาคส่วน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรในระดับนานาชาติ ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตร ควบคู่ไปกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้อย่างแท้จริง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรให้เพียงพอและทั่วถึง และบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากให้สามารถพึ่งตนเองและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประกอบด้วย 4 ประเด็นการพัฒนา โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้ง 4 ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ **ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่** มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการทางความคิดของเกษตรกรเพื่อไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) สร้างและพัฒนากำลังคนคุณภาพในภาคเกษตร สนับสนุนคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร (Young Smart Farmer) และยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (Startup) รวมทั้งสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร **ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง** ให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรสู่ผลิตภัณฑ์และบริการมูลค่าสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต ปรับโครงสร้าง

การผลิตจากผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย (More for Less) ไปสู่การผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก (Less for More) ด้วยการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ตลอดห่วงโซ่คุณค่าให้ได้คุณภาพมาตรฐาน มีความปลอดภัย สามารถแข่งขันในตลาดได้โดยส่งเสริมและสนับสนุน ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน พัฒนาและจัดหาปัจจัยการผลิตให้มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ ต่อความต้องการของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิต อย่างถูกวิธีและมีความเหมาะสม โดยพัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร และบริการมูลค่าสูง ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับ โดยส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สินค้าเกษตรที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอนาคต สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการผลิตและการบริโภค สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคเกิดความตระหนักในการทำการเกษตร ที่มีคุณภาพและปลอดภัย รวมทั้งความสำคัญของกระบวนการผลิตที่ดีตลอดโซ่อุปทาน ตลอดจนส่งเสริม การท่องเที่ยววิถีชีวิต **ประเด็นการพัฒนาที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร** เน้นการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยส่งเสริมการผลิต และบริโภคสินค้าเกษตรที่รักษาระบบนิเวศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตรอย่างเต็มประสิทธิภาพ (Zero Waste) สร้างความสมดุลในการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร และ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก **ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเกษตร** มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศการเกษตรที่สนับสนุนการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน ทั้งการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์เกษตร รวมถึงการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตรด้วยงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์เกษตร สร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงทางการเกษตร อาทิ เกษตรพันธสัญญาที่เป็นธรรม ประกันภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร โดยการเพิ่มโอกาสการขยายตลาดสินค้าเกษตรไทยทั้งในและ ต่างประเทศ โดยสร้างความร่วมมือกับแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านการเกษตร ได้มาตรฐานและครบวงจรตลอดโซ่อุปทานตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด และเป็น เอกภาพจากฐานข้อมูลเดียวกัน (Single Big Data) และปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.5 แผนปฏิบัติการด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570)

วิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ เป็นแหล่งอาหาร ที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อชาวไทยและชาวโลกอย่างยั่งยืน” มีเป้าหมายให้จำนวน คนขาดแคลนอาหารลดลง ปริมาณการสูญเสียอาหารและขยะอาหารลดลง ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพ และความปลอดภัยอาหารเพิ่มขึ้น มูลค่าการค้าอาหารเพิ่มขึ้น จำนวนคนที่มีภาวะทุพโภชนาการลดลง และมีกลไกประสานงานกลางและบูรณาการการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนา เกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคงอาหาร** ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพให้เพียงพอต่อการบริโภค โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ตามสภาพพื้นที่ (Zoning by Agri-map) ภูมิอากาศ และความหลากหลายทั้งชนิดและคุณค่าทางโภชนาการ

พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอาหารปลอดภัย และการใช้ประโยชน์จากอาหาร ด้วยการส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมการผลิตสินค้าตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทย มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบกลุ่ม รวมทั้งมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล ในสินค้าพืช ปศุสัตว์ และประมง และส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในระดับครัวเรือน และชุมชนเมือง/ชนบท ด้วยการสนับสนุนให้ครัวเรือนเกษตร ผลิตอาหารที่หลากหลาย ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อประโยชน์ ด้านสุขภาพและโภชนาการ **ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหาร** มุ่งสร้างความเชื่อมั่น ในอาหารที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและการค้า ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจและสังคมที่มาจากการเกษตรและอาหาร โดยสร้างมาตรฐาน ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหารให้เป็นมาตรฐานเดียวและส่งเสริมการบังคับใช้ ด้วยการปรับปรุงและ พัฒนามาตรฐานอาหารของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและครอบคลุมตลอดห่วงโซ่ สนับสนุนให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดได้ และส่งเสริมให้ผู้ผลิตในทุกระดับเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ทั้งโดยสมัครใจ พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรขั้นต้นให้มีคุณภาพสูง ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น ด้วยการวิจัย พัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ รวมทั้งปศุสัตว์ อาหารสัตว์ และการควบคุมป้องกันโรค เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพสูง ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น สนับสนุนการเกษตรที่เกื้อหนุนต่อสุขภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตในระดับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อป้องกันการ สูญเสียและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต ด้วยคุณภาพระดับพรีเมียม ด้วยการเสริมสร้างความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สนับสนุนการรวมกลุ่ม ชุมชนและท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญในการผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ระดับพรีเมียม ปลอดภัย ลดการสูญเสีย เพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต และมีคุณค่าทางโภชนาการ ส่งเสริมการค้า และการตลาดผลิตภัณฑ์มาตรฐาน ทั้งที่มาจากการผลิตในระดับชุมชนและอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้บริโภคทั้งใน และต่างประเทศมีการยอมรับและเชื่อมั่นในอาหารไทยทั้งด้านคุณภาพ ปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการ ทำให้มีการขยายตลาดได้มากขึ้น และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัย ของอาหารของประเทศ โดยเสริมสร้าง ความเข้มแข็งระบบการตรวจรับรองและการเฝ้าระวังตามแนวสากล เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานทั้งภายในและเพื่อการส่งออก

2 ZERO
HUNGER

ส่วนที่

3

**ความสอดคล้องกับเป้าหมาย
การพัฒนาที่ยั่งยืน
แห่งสหประชาชาติ
(Sustainable Development
Goals : SDGs)**

12

RESPONSIBLE
CONSUMPTION
AND PRODUCTION

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ซึ่งต้องการเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ที่ได้สิ้นสุดลงเมื่อปี 2015 (พ.ศ. 2558) องค์การสหประชาชาติ จึงจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก 15 ปี ข้างหน้า ปี 2016-2030 (พ.ศ. 2559-2573) มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน และสภาวะโลกร้อน ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะดำเนินการให้สำเร็จได้ภายในปี 2030 (พ.ศ. 2573) ครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ 1) มิติสังคม (People) 2) มิติเศรษฐกิจ (Prosperity) 3) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet) 4) มิติสันติภาพและสถาบัน (Peace) และ 5) มิติหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) โดยมิติ 1-3 อยู่ภายใต้เสาหลักของมิติความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) โดย SDGs มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย (Goals) 169 เป้าหมายย่อย (Targets) โดยการพัฒนาเกษตรอินทรีย์เกี่ยวข้องกับ 2 เป้าหมาย 2 เป้าหมายย่อย ดังนี้

เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน (หลัก) เป้าหมายย่อย 2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต และรักษาระบบนิเวศ เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาผืนดินและคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัดที่ 2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรแบบยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายย่อย 12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ ซึ่งคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา เกษตรอินทรีย์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิต การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของเกษตรกรรายย่อย เน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับการเกษตรในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ลดการปล่อยสารเคมีและของเสียเป็นพิษออกสู่ธรรมชาติและจัดการอย่างถูกต้อง สนับสนุนขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนา ให้นำไปสู่การผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

ส่วนที่

4

**สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ
ด้านเกษตรอินทรีย์
พ.ศ. 2566-2570**

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566 - 2570

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

1. การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

1.1 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์

1.1.1 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของโลก

1) การผลิต

พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลกมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น จากรายงานผลการสำรวจ 190 ประเทศของสถาบันวิจัยเกษตรกรรมอินทรีย์ (The Research Institute of Organic Agriculture: FiBL) และสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agricultural Movements: IFOAM) พบว่า ในปี 2563 มีพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ของโลกรวม 468.29 ล้านไร่ หรือคิดสัดส่วนเป็นร้อยละ 1.60 ของพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรทั้งหมด โดยเพิ่มขึ้นจาก 451.79 ล้านไร่ ในปี 2562 จำนวน 16.5 ล้านไร่ หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.65 โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากภูมิภาคละตินอเมริกา มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคต่าง ๆ ในปี 2562-2563 พบว่า ภูมิภาคที่มีอัตราการเพิ่มของพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ ละตินอเมริกา โดยในปี 2563 มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวม 62.18 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจาก 51.83 ล้านไร่ ในปี 2562 จำนวน 10.35 ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 19.97 เมื่อเทียบกับปี 2562 รองลงมา ได้แก่ เอเชีย ยุโรป แอฟริกา และอเมริกาเหนือ โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 3.97 3.44 2.76 และ 2.65 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของโลก จำแนกตามภูมิภาค ปี 2559-2563

หน่วย: ล้านไร่

ภูมิภาค	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราการเปลี่ยนแปลง ปี 2562-2563 (ร้อยละ)
โอเชียเนีย	170.89	224.31	224.96	224.26	224.43	0.08
ยุโรป	84.60	89.89	97.72	103.27	106.82	3.44
ละตินอเมริกา	46.83	49.97	50.05	51.83	62.18	19.97
เอเชีย	30.50	37.51	40.86	36.95	38.41	3.97
อเมริกาเหนือ	19.57	20.14	20.84	22.80	23.40	2.65
แอฟริกา	11.21	12.50	12.40	12.70	13.04	2.76
รวม	363.60	434.33	446.84	451.79	468.29	3.65

ที่มา: FiBL (2022): Area Data on Organic Agriculture Worldwide 2016-2020. The Statistics.FiBL.org Website Maintained by the Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, Switzerland. Available at <https://statistics.fibl.org/world/key-indicators.html>. Accessed February 18, 2022

เมื่อพิจารณาสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในปี 2563 พบว่า โอเชียเนีย (ออสเตรเลียและประเทศในหมู่เกาะใกล้เคียง) มีสัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์สูงสุดของโลก โดยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 224.43 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.93 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั้งหมดของโลก รองลงมา คือ ยุโรป มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 106.82 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.81 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั้งหมดของโลก ละตินอเมริกา มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 62.18 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.28 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั้งหมดของโลก สำหรับเอเชีย มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 38.41 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.20 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ทั้งหมดของโลก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 สัดส่วนพื้นที่เกษตรอินทรีย์ จำแนกตามภูมิภาค ปี 2560-2563

ภูมิภาค	2560		2561		2562		2563	
	พื้นที่ (ล้านไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ล้านไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ล้านไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)	พื้นที่ (ล้านไร่)	สัดส่วน (ร้อยละ)
โอเชียเนีย	224.31	51.64	224.96	50.35	224.26	49.64	224.43	47.93
ยุโรป	89.89	20.69	97.72	21.87	103.27	22.86	106.82	22.81
ละตินอเมริกา	49.97	11.51	50.05	11.20	51.83	11.47	62.18	13.28
เอเชีย	37.51	8.64	40.86	9.14	36.95	8.18	38.41	8.20
อเมริกาเหนือ	20.14	4.64	20.84	4.66	22.80	5.05	23.40	5.00
แอฟริกา	12.50	2.88	12.40	2.78	12.70	2.81	13.04	2.79
รวม	434.33	100.00	446.84	100.00	451.79	100.00	468.29	100.00

ที่มา: FiBL (2022): Area Data on Organic Agriculture Worldwide 2016-2020. The Statistics.FiBL.org Website Maintained by the Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, Switzerland. Available at <https://statistics.fibl.org/world/key-indicators.html>. Accessed February 18, 2022

2) มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก

มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก ปี 2563 อยู่ที่ 4.304 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีมูลค่า 3.699 ล้านล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.38 (ตารางที่ 3)

ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีมูลค่ามากที่สุด คือ อเมริกาเหนือ โดยในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 1.916 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 1.675 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.40 โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์รายใหญ่ของโลก โดยในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 1.764 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 1.554 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.53 ซึ่งมีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ เช่น ข้าวสาลี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ลูกพีช ผัก และข้าวโอ๊ต รองลงมา คือ ยุโรป ซึ่งในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 1.855 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 1.573 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.96 โดยประเทศที่มีมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์สูงสุด คือ เยอรมนี โดยในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 0.535 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 0.416 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.55 ซึ่งมีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ เช่น ข้าวสาลี ข้าวไรย์ ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต และข้าวทริทิเคิล

ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของเอเชีย ในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 0.447 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 0.375 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.28 โดยประเทศที่มีมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ จีน โดยในปี 2563 สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่า 0.365 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 0.296 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.34 ซึ่งมีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวสาลี และชา

ตารางที่ 3 มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดโลก ปี 2559-2563

หน่วย: ล้านบาท

ภูมิภาค	ประเทศ	2559	2560	2561	2562	2563	อัตราการเปลี่ยนแปลง ปี 2562-2563 (ร้อยละ)
อเมริกาเหนือ	รวม	2,247,759.93	1,646,411.62	1,666,355.87	1,675,181.36	1,916,459.25	14.40
	สหรัฐอเมริกา	1,465,083.96	1,531,518.51	1,547,376.91	1,554,234.66	1,764,447.83	13.53
	แคนาดา	782,675.97	114,893.11	118,978.96	120,946.70	152,011.42	25.68
ยุโรป	รวม	1,289,064.46	1,446,748.87	1,553,880.19	1,572,700.23	1,855,207.36	17.96
	เยอรมนี	361,598.97	395,792.45	416,231.77	416,014.96	534,796.73	28.55
	ฝรั่งเศส	256,987.83	303,198.45	348,665.64	392,555.47	453,060.95	15.41
	อิตาลี	100,872.30	120,077.46	132,881.33	125,986.15	138,140.96	9.65
	สวีตเซอร์แลนด์	87,662.00	93,206.44	101,274.42	101,196.25	128,509.98	26.99
	สหราชอาณาจักร	89,693.94	93,158.60	96,789.34	93,106.02	102,000.26	9.55
	สเปน	62,606.45	72,842.65	72,602.11	80,236.67	90,191.20	12.41
	ออสเตรีย	58,814.20	65,960.30	69,054.03	66,729.22	80,808.18	21.10
	เดนมาร์ก	53,106.75	61,270.13	68,939.58	68,918.77	79,916.26	15.96
	สวีเดน	84,200.14	90,565.27	87,769.97	74,969.58	78,232.31	4.35
	เนเธอร์แลนด์	44,671.47	46,143.89	49,108.48	42,098.49	48,560.90	15.35
	อื่นๆ (38 ประเทศ)	88,850.41	104,533.23	110,563.52	110,888.66	120,989.64	9.11
	เอเชีย	รวม	281,733.21	368,124.87	384,205.19	375,082.14	447,399.39
จีน		225,093.26	292,597.03	308,544.49	295,553.08	364,532.65	23.34
ญี่ปุ่น		38,139.95	53,922.70	54,125.77	49,306.98	50,615.17	2.65
สาธารณรัฐเกาหลี		10,711.77	12,643.16	12,601.41	12,403.99	13,938.96	12.37
ซาอุดีอาระเบีย		-	-	11,292.81	10,304.10	10,577.49	2.65
อินเดีย		6,548.69	7,115.46	7,091.96	6,460.57	6,631.98	2.65
สิงคโปร์		-	602.88	600.88	547.39	561.91	2.65
ไทย		455.15	456.65	455.15	414.62	425.63	2.65
อาร์เซอร์ไบจาน		100.34	100.67	100.34	91.41	93.83	2.65
มองโกเลีย		-	-	-	-	20.69	-
ภูฏาน		-	-	1.14	1.04	1.07	2.91
โอเชียเนีย		รวม	40,614.08	49,495.88	52,587.51	47,857.36	56,884.32
	ออสเตรเลีย	35,887.88	43,572.77	46,683.96	42,527.71	50,738.97	19.31
	นิวซีแลนด์	4,726.20	5,923.11	5,903.55	5,377.96	6,145.35	14.27
ละตินอเมริกา	รวม	42,489.98	42,630.75	30,889.67	27,977.61	27,755.91	-0.79
	บราซิล	29,681.03	29,779.36	29,681.03	27,004.48	27,755.91	2.78
	กัวเตมาลา	11,600.31	11,638.75	-	-	-	-
	เม็กซิโก	532.98	534.74	532.98	451.81	-	-
	เปรู	522.29	524.02	522.29	451.81	-	-
	ชิลี	68.29	68.52	68.29	34.75	-	-
	คอสตาริกา	54.56	54.74	54.56	34.75	-	-
	จาเมกา	27.47	27.56	27.47	-	-	-
	เบลีซ	3.05	3.06	3.05	-	-	-
แอฟริกา	รวม	599.74	601.73	652.00	593.96	586.89	-1.19
	เอธิโอเปีย	502.45	504.12	502.45	457.72	469.86	2.65
	เคนยา	97.29	97.61	149.55	136.24	117.02	-14.11
รวมทั้งหมด		3,902,261.40	3,554,013.72	3,688,570.43	3,698,577.66	4,304,295.61	16.38

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยนธนาคารแห่งประเทศไทย

ปี 2559 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร = 39.0533 บาท

ปี 2562 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร = 34.7548 บาท

ปี 2560 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร = 38.2778 บาท

ปี 2563 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร = 35.6769 บาท

ปี 2561 อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโร = 38.1514 บาท

ที่มา: FiBL (2022): Area Data on Organic Agriculture Worldwide 2016-2020. The Statistics.FiBL.org Website Maintained by the Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, Switzerland. Available at <https://statistics.fibl.org/world/key-indicators.html>. Accessed February 18, 2022

1.1.2 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

1) การผลิต

จากฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน และการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตารางที่ 4) พบว่า **จากปี 2560-2565 พื้นที่ที่ได้รับ การรับรองเกษตรอินทรีย์มาตรฐานต่าง ๆ (พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) เพิ่มขึ้นเป็น 1,403,441 ไร่ บรรลุ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้** โดยในปี 2560 มีพื้นที่จำนวน 178,951 ไร่ (รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยหน่วยงานภาครัฐ 82,791 ไร่ และโดยหน่วยงานภาคเอกชน 96,160 ไร่) ปี 2561 มีพื้นที่จำนวน 319,914 ไร่ (ภาครัฐ 139,854 ไร่ และภาคเอกชน 180,060 ไร่) ปี 2562 มีพื้นที่จำนวน 608,004 ไร่ (ภาครัฐ 343,060 ไร่ และภาคเอกชน 264,944 ไร่) ปี 2563 มีพื้นที่จำนวน 915,279 ไร่ (ภาครัฐ 626,575 ไร่ และภาคเอกชน 288,704 ไร่) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 50.54 ปี 2564 มีพื้นที่จำนวน 1,348,155 ไร่ (ภาครัฐ 1,030,929 ไร่ และภาคเอกชน 317,226 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.29 เมื่อเทียบกับปี 2563 และปี 2565 มีพื้นที่จำนวน 1,403,441 ไร่ (ภาครัฐ 1,048,729 ไร่ และภาคเอกชน 354,712 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.10 เมื่อเทียบกับปี 2564 เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายอุดหนุนการปลูกข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่

2) การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ได้แก่ ข้าว ทูเรียน มังคุด มะพร้าวอ่อน น้ำกะทิ และใบชาเขียว ในช่วงปี 2560-2563 มีการส่งออกเพิ่มขึ้น แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ ในปี 2564 มีปริมาณการส่งออก 29,440.18 ตัน ลดลงจาก 30,843.93 ตัน ในปี 2563 หรือลดลง ร้อยละ 4.55 และมีมูลค่าการส่งออก 1,331.38 ล้านบาท ลดลงจาก 1,730.53 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลง ร้อยละ 23.07 ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน อิตาลี และสวีตเซอร์แลนด์ (ตารางที่ 5)

เมื่อพิจารณาสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ ข้าวอินทรีย์ ในช่วงปี 2560-2563 มีการส่งออกเพิ่มขึ้น แต่พบว่า ในปี 2564 มีปริมาณการส่งออก 21,100.32 ตัน ลดลงจาก 23,018.34 ตัน ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 8.33 และมีมูลค่าการส่งออก 950.50 ล้านบาท ลดลงจาก 1,110.36 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 14.40 เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อิตาลี สวีตเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส (ตารางที่ 6)

การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย (ทูเรียนสดและแช่แข็ง มังคุดสดและแช่แข็ง มะพร้าวอ่อน น้ำกะทิ และใบชาเขียว) ในช่วงปี 2560-2563 มีการส่งออกเพิ่มขึ้น แม้ว่าในปี 2564 มีปริมาณการส่งออกรวม 8,339.85 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 7,825.58 ตัน ในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.57 แต่มูลค่าการส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ในปี 2564 อยู่ที่ 380.87 ล้านบาท กลับลดลงจาก 620.17 ล้านบาท ในปี 2563 หรือลดลงร้อยละ 38.59 โดยตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ฮองกงและสวีตเซอร์แลนด์ (ตารางที่ 7) ทั้งนี้ การส่งออก ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นแต่มูลค่าลดลง เนื่องจากประเทศไทยส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าสูงลดลง คือ ทูเรียน โดยในปี 2564 มีมูลค่าการส่งออกลดลงจากปี 2563 ถึง 413.80 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 84.07 เนื่องจากจากการส่งออกทูเรียน ไปยังฮองกงลดลง 194.01 ล้านบาท และไม่มีการส่งออกทูเรียนไปยังเวียดนามและไต้หวัน เพราะมีการเพิ่มมาตรการ ในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับการนำเข้าและส่งออกอย่างเข้มงวด ทั้งคนและผลิตภัณฑ์อาหาร รวมถึงการส่งสินค้าผ่านชายแดน

ตารางที่ 4 พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ปี 2560-2565

หน่วยงานตรวจสอบ	2560		2561		2562		2563		2564		2565	
	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
หน่วยงานของรัฐบาล ^{1/}												
กรมการข้าว	4,838	57,855	7,461	73,424	28,444	241,535	58,745	555,084	109,281	946,482	109,281	946,482
กรมวิชาการเกษตร	1,194	13,197	4,880	54,331	6,432	61,701	2,822	16,269	3,197	18,733	3,900	21,144
กรมปศุสัตว์	152	-	197	6,367	222	6,641	169	2,889	200	3,137	220	3,747
กรมประมง	38	2,130	44	782	223	2,864	153	2,158	407	2,516	484	4,645
กรมหม่อนไหม	-	-	51	39	79	107	115	172	126	188	145	202
กรมพัฒนาที่ดิน	164	1,261	164	1,261	433	4,247	4,026	24,038	4,956	28,088	5,396	32,244
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)	1,615	8,348	424	3,650	5,679	25,965	5,679	25,965	8,066	31,785	10,871	40,265
รวมหน่วยงานของรัฐบาล	8,001	82,791	13,221	139,854	41,512	343,060	71,709	626,575	126,233	1,030,929	130,297	1,048,729

หน่วยงานของเอกชน^{2/}

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)	5,300	96,160	11,600	180,060	17,000	264,944	22,150	288,704	27,250	317,226	30,425	354,712
รวมทั้งหมด	13,301	178,951	24,821	319,914	58,512	608,004	93,859	915,279	153,483	1,348,155	160,722	1,403,441
อัตราการเปลี่ยนแปลง			86.61	78.77	135.74	90.05	60.41	50.54	63.53	47.29	4.72	4.10

หมายเหตุ: ^{1/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รองรับโดยหน่วยงานภาครัฐจาก 7 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)

^{2/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานภาคเอกชน คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด) เป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) ระบบเกษตรอินทรีย์แคนาดา (COR) ระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (NOP) ระบบเกษตรอินทรีย์สวีเดน และระบบเกษตรอินทรีย์ มกท. (ACT)

ทั้งนี้ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองของภาคเอกชน เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับจาก มกท. ซึ่งรวมข้อมูลพื้นที่ของเกษตรกรบางรายที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐด้วย

ที่มา : ปี 2560-2562 กรมพัฒนาที่ดิน (<http://organicmoac.ddd.go.th>) และปี 2563-2565 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรรวบรวมผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 5 การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2560-2564

ประเทศ	2560		2561		2562		2563		2564		สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	อัตราแลกเปลี่ยน ปี 2563-2564	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)		ปริมาณ (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	3,353.16	142.36	5,512.42	240.94	6,407.72	280.07	8,150.59	380.21	9,614.69	460.59	32.66	17.96	21.14
จีน	148.10	7.00	675.46	84.28	1,768.47	69.28	2,913.08	67.70	4,625.48	146.98	15.71	58.78	117.11
อิตาลี	2,426.57	100.30	3,512.15	150.28	3,284.58	143.49	5,606.45	269.28	3,244.07	145.77	11.02	-42.14	-45.87
สวิตเซอร์แลนด์	1,409.03	53.63	1,892.17	73.72	1,416.18	55.58	1,480.22	59.14	2,769.92	126.03	9.41	87.13	113.12
ฝรั่งเศส	342.09	19.37	557.55	33.08	1,235.27	62.28	1,240.87	70.70	1,481.31	79.27	5.03	19.38	12.12
ฮ่องกง	463.71	25.99	435.51	24.24	2,088.83	127.67	3,462.88	320.37	899.47	73.53	3.06	-74.03	-77.05
สิงคโปร์	832.55	44.40	1,009.04	57.72	1,040.89	59.81	1,281.53	76.31	1,091.12	61.53	3.71	-14.86	-19.38
แคนาดา	162.26	9.89	213.37	13.91	423.58	25.74	742.69	42.19	790.26	45.35	2.68	6.41	7.49
เยอรมนี	358.05	17.44	404.78	20.77	353.23	18.82	534.48	27.13	717.99	38.03	2.44	34.34	40.18
เนเธอร์แลนด์	479.43	21.59	508.33	26.16	573.53	28.61	619.81	30.91	578.70	29.52	1.97	-6.63	-4.51
อื่นๆ (47 ประเทศ)	3,563.98	132.08	5,512.42	240.94	6,407.72	280.07	8,150.59	380.21	9,614.69	460.59	32.66	-24.61	-67.72
รวม	13,538.93	574.05	17,580.74	853.01	21,443.50	1,023.83	30,843.93	1,730.53	29,440.18	1,331.38	100.00	-4.55	-23.07

หมายเหตุ: รหัสศตอ์ท้ายพิทศฤการชนิดสินค้าผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565)

ตารางที่ 6 การส่งออกสินค้าข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2560-2564

ประเทศ	2560		2561		2562		2563		2564		สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	อัตรา การเปลี่ยนแปลง ปี 2563-2564	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)		ปริมาณ (ร้อยละ)	มูลค่า (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	3,353.16	142.36	4,840.98	213.55	5,711.43	257.17	7,514.38	351.29	7,482.18	328.60	34.57	-42.14	-45.87
อิตาลี	2,426.57	100.30	3,512.15	150.28	3,284.58	143.49	5,606.45	269.28	3,244.07	145.77	15.34	58.05	67.77
สวิตเซอร์แลนด์	1,409.03	53.63	1,892.17	73.72	1,416.18	55.58	1,467.62	58.36	2,319.54	97.91	10.30	14.85	7.02
ฝรั่งเศส	342.09	19.37	557.44	32.99	1,235.27	62.28	1,240.87	70.70	1,425.14	75.66	7.96	-14.86	-19.38
สิงคโปร์	832.55	44.40	1,008.91	57.61	1,040.89	59.81	1,281.52	76.31	1,091.12	61.53	6.47	-0.28	1.38
แคนาดา	162.26	9.89	213.37	13.91	423.58	25.74	742.69	42.19	740.58	42.77	4.50	33.78	39.62
เยอรมนี	358.05	17.44	404.78	20.77	353.23	18.82	534.46	27.11	714.99	37.86	3.98	-3.28	-0.15
เนเธอร์แลนด์	479.43	21.59	507.10	26.09	573.53	28.61	594.61	29.36	575.10	29.31	3.08	-38.35	-39.57
ฮ่องกง	463.71	25.99	434.76	24.15	419.58	25.46	638.57	44.31	393.67	26.78	2.82	-31.33	-47.67
เบลเยียม	1,154.97	41.98	560.87	23.00	720.02	24.11	1,167.09	46.59	801.47	24.38	2.56	-42.14	-45.87
อื่นๆ (32 ประเทศ)	1,055.33	33.90	764.94	41.44	739.38	43.67	2,230.08	94.85	2,312.47	79.93	8.41	3.69	-15.73
รวม	13,538.93	574.05	16,545.15	756.07	16,660.46	779.17	23,018.34	1,110.36	21,100.32	950.50	100.00	-8.33	-14.40

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565)

ตารางที่ 7 การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย ปี 2561-2564

ประเทศ	2561		2562		2563		2564		สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	อัตรา การเปลี่ยนแปลง ปี 2563-2564	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)			
จีน	344.65	68.45	1,528.86	56.55	2,343.34	58.21	4,504.27	141.15	37.06	92.22	142.50
สหรัฐอเมริกา	671.44	27.39	696.29	22.91	636.21	28.92	2,132.51	131.99	34.65	235.19	356.38
ฮ่องกง	0.75	0.10	1,669.25	102.21	2,824.32	276.05	505.79	46.75	12.27	-82.09	-83.06
สวีเดน	-	-	-	-	12.60	0.78	450.38	28.12	7.38	3,474.48	3,518.57
ไต้หวัน	-	-	392.31	18.20	641.38	45.08	328.42	10.46	2.75	-48.79	-76.79
ฝรั่งเศส	0.11	0.09	-	-	-	-	56.17	3.61	0.95	-	-
กัมพูชา	-	-	-	-	11.59	0.51	69.46	3.43	0.90	499.51	568.14
แอฟริกาใต้	-	-	-	-	-	-	50.40	2.64	0.69	-	-
เดนมาร์ก	-	-	-	-	22.63	1.51	40.19	2.61	0.69	77.55	73.09
แคนาดา	-	-	-	-	-	-	49.68	2.58	0.68	-	-
อื่นๆ (25 ประเทศ)	17.52	0.94	6.94	0.98	37.34	1.49	152.57	7.54	1.98	308.62	405.70
รวม	1,035.59	96.94	4,783.04	244.66	7,825.58	620.17	8,339.85	380.87	100.00	6.57	-38.59

หมายเหตุ: รหัสศัพท์ท้ายพิทักษ์ศุลกากรชนิดสินค้าผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565)

1.2 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

1.2.1 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

1) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 (ตารางที่ 8)

1.1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ ภายในปี 2565

จากฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน และการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า จากปี 2560-2565 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์มาตรฐานต่าง ๆ (พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) เพิ่มขึ้นเป็น 1,403,441 ไร่ บรรลุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยในปี 2560 มีพื้นที่จำนวน 178,951 ไร่ (รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยหน่วยงานภาครัฐ 82,791 ไร่ และโดยหน่วยงานภาคเอกชน 96,160 ไร่) ปี 2561 มีพื้นที่จำนวน 319,914 ไร่ (ภาครัฐ 139,854 ไร่ และภาคเอกชน 180,060 ไร่) ปี 2562 มีพื้นที่จำนวน 608,004 ไร่ (ภาครัฐ 343,060 ไร่ และภาคเอกชน 264,944 ไร่) ปี 2563 มีพื้นที่จำนวน 915,279 ไร่ (ภาครัฐ 626,575 ไร่ และภาคเอกชน 288,704 ไร่) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 50.54 ปี 2564 มีพื้นที่จำนวน 1,348,155 ไร่ (ภาครัฐ 1,030,929 ไร่ และภาคเอกชน 317,226 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.29 เมื่อเทียบกับปี 2563 และปี 2565 มีพื้นที่จำนวน 1,403,441 ไร่ (ภาครัฐ 1,048,729 ไร่ และภาคเอกชน 354,712 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.10 เมื่อเทียบกับปี 2564 เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายอุดหนุนการปลูกข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่

1.2) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565

จากฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน และการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า จากปี 2560-2565 มีจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ (พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) เพิ่มขึ้นเป็น 160,722 ราย บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยในปี 2560 มีเกษตรกรจำนวน 13,301 ราย (ข้อมูลหน่วยงานภาครัฐ 8,001 ราย และเอกชน 5,300 ราย) ปี 2561 มีเกษตรกรจำนวน 24,821 ราย (ภาครัฐ 13,221 ราย และเอกชน 11,600 ราย) ปี 2562 มีเกษตรกรจำนวนที่ 58,512 ราย (ภาครัฐ 41,512 ราย และเอกชน 17,000 ราย) ปี 2563 มีเกษตรกรจำนวน 93,859 ราย (ภาครัฐ 71,709 ราย และเอกชน 22,150 ราย) ปี 2564 มีเกษตรกรจำนวน 153,483 ราย (ภาครัฐ 126,233 ราย และเอกชน 27,250 ราย) เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.53 เมื่อเทียบกับปี 2563 และในปี 2565 มีเกษตรกรจำนวน 160,722 ราย (ภาครัฐ 130,297 ราย และเอกชน 30,425 ราย) เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.72 เมื่อเทียบกับปี 2564 เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายอุดหนุนการปลูกข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่

1.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี

จากการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่ดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ ข้าว ทุเรียน หน่อไม้ฝรั่ง โคนมและน้ำมันดิบ ไก่พื้นเมือง ไก่ไข่และไข่ไก่ ไก่เนื้อ ปลาชนิด และปลาตะเพียน ในปี 2564 และปี 2565 พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์อยู่ที่ร้อยละ 28.64 โดยปี 2564 มีมูลค่า 7,127.63 ล้านบาท ปี 2565 มีมูลค่า 9,169.29 ล้านบาท

**ตารางที่ 8 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในภาพของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์
พ.ศ. 2560-2565**

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	2560	2561	2562	2563	2564	2565
(1) มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ ภายในปี 2565 หน่วย : ไร่						
รวมภาครัฐและเอกชน	178,951	319,914 (+140,963)	608,004 (+288,090)	915,279 (+307,275)	1,348,155 (+432,876)	1,403,441 (+55,286)
- ภาครัฐ ^{1/}	82,791	139,854	343,060	626,575	1,030,929	1,048,729
- ภาคเอกชน ^{2/}	96,160	180,060	264,944	288,704	317,226	354,712
(2) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565 หน่วย : ราย						
รวมภาครัฐและเอกชน	13,301	24,821 (+11,520)	58,512 (+33,691)	93,859 (+35,347)	153,483 (+59,624)	160,722 (+7,239)
- ภาครัฐ ^{1/}	8,001	13,221	41,512	71,709	126,233	130,297
- ภาคเอกชน ^{2/}	5,300	11,600	17,000	22,150	27,250	30,425
(3) มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี	NA	NA	NA	NA	NA	28.64
รวมมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ (ล้านบาท) ^{3/}	-	-	121.63	145.20	7,127.63	9,169.29
1) ข้าวอินทรีย์	-	-	-	-	6,957.81	9,011.90
2) พืชอินทรีย์	-	-	-	-	26.57	50.10
- ทุเรียน	-	-	-	-	18.96	38.72
- หน่อไม้ฝรั่ง	-	-	-	-	7.61	11.37
3) ปศุสัตว์อินทรีย์	-	-	121.63	145.20	143.20	107.29
- โคนมและน้ำนมดิบ	-	-	-	39.12	32.99	35.75
- ไก่พื้นเมือง	-	-	-	0.11	0.15	0.15
- ไก่ไข่และไข่ไก่	-	-	-	105.30	109.53	70.41
- ไก่เนื้อ	-	-	-	0.54	0.54	0.99
- เป็ดไข่	-	-	-	0.13	0.13	0.15
4) สัตว์น้ำอินทรีย์	-	-	-	-	0.05	-
ปลานิล และปลาตะเพียน	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: NA ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล

ที่มา : ^{1/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานภาครัฐจาก 7 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ปี 2560-2562 มาจากกรมพัฒนาที่ดิน ส่วนข้อมูล ปี 2563-2565 เป็นการรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^{2/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานภาคเอกชน คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด) เป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) ระบบเกษตรอินทรีย์แคนาดา (COR) ระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (NOP) ระบบเกษตรอินทรีย์สวิสเซอร์แลนด์ และระบบเกษตรอินทรีย์ มกท. (ACT)

ทั้งนี้ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานภาคเอกชน เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับจาก มกท. ซึ่งอาจมีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศต่อยอดจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) จึงอาจมีข้อมูลพื้นที่ทับซ้ำกับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากภาครัฐได้ด้วย

^{3/} กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมหม่อนไหม

2) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในประเด็นการพัฒนาภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565

2.1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (ตารางที่ 9)

(1) ผลงานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปต่อยอดในเชิงนโยบาย เชิงสาธารณะ และเชิงพาณิชย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี งานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ปี 2560-2565 รวม 172 เรื่อง จำแนกเป็นรายปีได้ดังนี้ ปี 2560 จำนวน 40 เรื่อง ปี 2561 จำนวน 30 เรื่อง ปี 2562 จำนวน 26 เรื่อง ปี 2563 จำนวน 35 เรื่อง ปี 2564 จำนวน 25 เรื่อง และปี 2565 จำนวน 16 เรื่อง เป็นข้อมูลจำนวนผลงานวิจัยที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ รวบรวมจากเว็บไซต์ www.nriis.go.th และ www.arda.or.th โดยยังไม่มีกรรายงานข้อมูลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

(2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่จัดทำขึ้นมีผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี จากรายงานการประเมินผลโครงการเกษตรอินทรีย์โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ในปี 2562 มีเจ้าหน้าที่ใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลในส่วนของ Application ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ Organic Zoning และ Organic Database ซึ่งมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คิดเป็นร้อยละ 93.44

(3) ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี จากการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรผ่านโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตพืชอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ สัตว์น้ำอินทรีย์ และการตรวจรับรองมาตรฐาน มีเกษตรกรนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จำแนกเป็นรายปีได้ดังนี้ ปี 2560 คิดเป็นร้อยละ 70.54 ปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 64.74 ปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 63.82 ปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 64.60 ปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 82.87 และปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 84.63 บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ตารางที่ 9 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนาที่ 1

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	2560	2561	2562	2563	2564	2565
(1) ผลงานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปต่อยอดในเชิงนโยบาย เชิงสาธารณะและเชิงพาณิชย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี (อว.) ^{1/}	40 เรื่อง	30 เรื่อง	26 เรื่อง	35 เรื่อง	25 เรื่อง	16 เรื่อง
(2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่จัดทำขึ้นมีผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี (พด.) ^{2/}	NA	NA	93.44	NA	NA	NA
(3) ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี (วก.) ^{3/}	70.54%	64.74%	63.82%	64.60%	82.87%	84.63%

หมายเหตุ: NA ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล

ที่มา : ^{1/} รวบรวมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

^{2/} กรมพัฒนาที่ดินจัดทำระบบฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย จำนวนเกษตรกร จำนวนพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานกรอกข้อมูล แต่ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการนำไปใช้ประโยชน์

^{3/} ข้อมูลจากการประเมินผลโครงการเกษตรอินทรีย์ และโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี 2560-2565 โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2.2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์

(ตารางที่ 10)

พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี ใช้ตัวชี้วัดพื้นที่เกษตรอินทรีย์เช่นเดียวกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของผลการดำเนินงานในภาพรวม โดยจากปี 2560-2565 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์มาตรฐานต่าง ๆ (พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) เพิ่มขึ้นจาก 178,951 ไร่ เป็น 1,403,441 ไร่ คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในช่วงปี 2560-2565 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.15 ต่อปี

ตารางที่ 10 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนาที่ 2

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	2560	2561	2562	2563	2564	2565
พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี (พด.) หน่วย : ไร่						
รวมภาครัฐและเอกชน	178,951	319,914 (เพิ่มขึ้น 78.77%)	608,004 (เพิ่มขึ้น 90.05%)	915,279 (เพิ่มขึ้น 50.54%)	1,348,155 (เพิ่มขึ้น 47.29%)	1,403,441 (เพิ่มขึ้น 4.10%)
- ภาครัฐ ^{1/}	82,791	139,854 (เพิ่มขึ้น 68.92%)	343,060 (เพิ่มขึ้น 45.30%)	626,575 (เพิ่มขึ้น 82.64%)	1,030,929 (เพิ่มขึ้น 64.53%)	1,048,729 (เพิ่มขึ้น 1.73%)
- ภาคเอกชน ^{2/}	96,160	180,060 (เพิ่มขึ้น 87.25%)	264,944 (เพิ่มขึ้น 47.14%)	288,704 (เพิ่มขึ้น 8.97%)	317,226 (เพิ่มขึ้น 9.88%)	354,712 (เพิ่มขึ้น 11.82%)

ที่มา : ^{1/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานภาครัฐจาก 7 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ปี 2560-2562 มาจากกรมพัฒนาที่ดิน ส่วนข้อมูล ปี 2563-2565 เป็นการรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^{2/} พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานภาคเอกชน คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด) เป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) ระบบเกษตรอินทรีย์แคนาดา (COR) ระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (NOP) ระบบเกษตรอินทรีย์สวิสเซอร์แลนด์ และระบบเกษตรอินทรีย์ มกท. (ACT)

ทั้งนี้ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานภาคเอกชน เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับจาก มกท. ซึ่งอาจมีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศต่อยอดจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) จึงอาจมีข้อมูลพื้นที่นับซ้ำกับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากภาครัฐไว้ด้วย

2.3) ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(ตารางที่ 11)

(1) ตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Market) ที่ได้มาตรฐานอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง พิจารณาจากข้อมูลโครงการโรงพยาบาลอาหารปลอดภัย กิจกรรมตลาด Green Market ของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์และสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยหรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยในปี 2563 มีตลาด Green Market จำนวน 338 แห่ง ใน 70 จังหวัด ปี 2564 มีตลาด Green Market จำนวน 286 แห่ง ใน 66 จังหวัด และปี 2565 มีตลาด Green Market จำนวน 186 แห่ง ใน 47 จังหวัด

(2) จำนวนเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี ในปี 2561 มีเกษตรกรจำนวน 588 ราย ลดลงจาก 1,779 ราย ในปี 2560 หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 67 ในปี 2562 มีเกษตรกรจำนวน 6,112 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 939 ในปี 2563 มีเกษตรกรจำนวน 9,705 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 59 ในปี 2564 มีเกษตรกรจำนวน 13,022 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 34 และในปี 2565 มีเกษตรกรจำนวน 16,267 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 25 ซึ่งอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในช่วงปี 2560-2565 ของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เพิ่มขึ้นร้อยละ 198.08 ต่อปี

(3) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี ไร่ ไร่ ใช้ตัวชี้วัดพื้นที่เกษตรอินทรีย์เช่นเดียวกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของผลการดำเนินงานในภาพรวม โดยจากปี 2560-2565 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกษตรอินทรีย์มาตรฐานต่าง ๆ (พืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) เพิ่มขึ้นจาก 178,951 ไร่ เป็น 1,403,441 ไร่ คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในช่วงปี 2560-2565 ของพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.15 ต่อปี

ตารางที่ 11 ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนาที่ 3

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	2560	2561	2562	2563	2564	2565
(1) ตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Market) ที่ได้มาตรฐานอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง ^{1/} (สธ.)	NA	NA	NA	338 แห่ง 70 จังหวัด	286 แห่ง 66 จังหวัด	186 แห่ง 47 จังหวัด
(2) จำนวนเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี (พด.)	1,779 ราย	588 ราย (ลดลง 67%)	6,112 ราย (เพิ่มขึ้น 939%)	9,705 ราย (เพิ่มขึ้น 59%)	13,022 ราย (เพิ่มขึ้น 34%)	16,267 ราย (เพิ่มขึ้น 25%)
(3) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี (พด.)	หน่วย : ไร่					
รวมภาครัฐและเอกชน	178,951	319,914 (เพิ่มขึ้น 78.77%)	608,004 (เพิ่มขึ้น 90.05%)	915,279 (เพิ่มขึ้น 50.54%)	1,348,155 (เพิ่มขึ้น 47.29%)	1,403,441 (เพิ่มขึ้น 4.10%)
- ภาครัฐ ^{2/}	82,791	139,854 (เพิ่มขึ้น 68.92%)	343,060 (เพิ่มขึ้น 45.30%)	626,575 (เพิ่มขึ้น 82.64%)	1,030,929 (เพิ่มขึ้น 64.53%)	1,048,729 (เพิ่มขึ้น 1.73%)
- ภาคเอกชน ^{3/}	96,160	180,060 (เพิ่มขึ้น 87.25%)	264,944 (เพิ่มขึ้น 47.14%)	288,704 (เพิ่มขึ้น 8.97%)	317,226 (เพิ่มขึ้น 9.88%)	354,712 (เพิ่มขึ้น 11.82%)

หมายเหตุ: NA ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล

ที่มา : ^{1/} เป็นข้อมูลจากโครงการโรงพยาบาลอาหารปลอดภัย กิจกรรมตลาด Green Market ของกระทรวงสาธารณสุข โดยในปี 2565 เป็นข้อมูลการดำเนินงานระยะ 9 เดือน (1 ม.ค.-30 ก.ย. 2565)

^{2/} การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย กรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม ให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (มกช.-9000 หรือ Organic Thailand) กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้การรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ปี 2560-2562 มาจากกรมพัฒนาที่ดิน ส่วนข้อมูล ปี 2563-2565 เป็นการรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^{3/} การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยภาคเอกชน คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) (บริษัท เอซีที ออร์แกนิก จำกัด) เป็นหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) ระบบเกษตรอินทรีย์แคนาดา (COR) ระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (NOP) ระบบเกษตรอินทรีย์สวีเดนแลนด์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. (ACT)

ทั้งนี้ พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานภาคเอกชน เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับจาก มกท. ซึ่งอาจมีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศต่อยอดจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (มกช.-9000 หรือ Organic Thailand) จึงอาจมีข้อมูลพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากภาครัฐได้ด้วย

1.2.2 การประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในช่วงปี 2560-2562

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ประเมินผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในช่วงปี 2560-2562 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1) ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งภาครัฐและเอกชน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2562) จำนวน 357,431.25 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 59.57 ของพื้นที่เป้าหมาย 600,000 ไร่ ในปี 2564) มีเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 15,974 ราย (คิดเป็นร้อยละ 53.25 ของเกษตรกรเป้าหมาย 30,000 ราย ในปี 2564) และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 408 กลุ่ม เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากเกษตรเคมีและเกษตรปลอดภัยมาเป็นเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.04 (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของภาครัฐทำเกษตรอินทรีย์ร้อยละ 82.22) ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์มีสัดส่วน ดังนี้ ตลาดส่งออกร้อยละ 0.85 และตลาดในประเทศร้อยละ 99.15 ซึ่งส่วนใหญ่จำหน่ายในตลาดระดับชุมชน ส่วนตลาดบนยังจำหน่ายได้ค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของผู้ประกอบการรายย่อย เกษตรกร และผู้บริโภค พบว่า มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล เช่น มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements: IFOAM) มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ญี่ปุ่น (Japanese Agricultural Standard Organic: JAS mark) มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (National Organic Program: NOP) มีการยอมรับในระดับมาก และการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ของผู้ประกอบการรายย่อยและเกษตรกร มีการยอมรับในระดับมาก และผู้บริโภค มีการยอมรับในระดับปานกลาง

2) ผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1) ด้านการส่งเสริมการวิจัย การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานสามารถดำเนินการตามเป้าหมายอยู่ในระดับดีมาก (คิดเป็นร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 102 ของเป้าหมาย) ซึ่งได้มีการดำเนินงานสนับสนุนให้เกิดงานวิจัยด้านการผลิตและการตลาดเกษตรอินทรีย์ แนวทางการพัฒนาศักยภาพตลาดเกษตรอินทรีย์ ถอดบทเรียนเกษตรกรและผู้ประกอบการ รวมถึงสร้างเครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เชื่อมโยงผู้ประกอบการธุรกิจสินค้า มีการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรในรูปแบบตาราง Excel และ Application (Organic Zoning และ Organic Database) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 93.44 เข้าไปใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล ในส่วนของเกษตรกรรู้จัก Application เพียงร้อยละ 5.38 และเกษตรกรเข้าไปใช้ประโยชน์ Application เพียงร้อยละ 4.77 มีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกร รวมทั้งสิ้น 98,422 ราย จำนวนมากกว่า 5 หลักสูตร มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS จำนวน 22 ศูนย์ โดยมีเกษตรกรร้อยละ 37.99 รู้จักศูนย์เรียนรู้ฯ และเกษตรกรร้อยละ 24.85 เคยใช้ประโยชน์ศูนย์เรียนรู้ฯ นอกจากนั้นเป็นเกษตรกรที่ไม่รู้จัก เนื่องจากศูนย์เรียนรู้ฯ มีจำนวนน้อย และเกษตรกรบางส่วนอยู่ห่างไกลศูนย์เรียนรู้ฯ ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ PGS ให้มีปริมาณมากขึ้น โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ PGS ณ ฟาร์มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ มีความเชี่ยวชาญ หรือเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบด้านการผลิตแปรรูป และตลาดเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์

ควรประชาสัมพันธ์และสอนการใช้ Application (Organic Zoning และ Organic Database) ให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคเพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงด้านการผลิต แปรรูป และตลาดต่อไป

2.2) ด้านพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานสามารถดำเนินการตามเป้าหมายอยู่ในระดับดีมาก (คิดเป็นร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 105.90 ของเป้าหมาย) พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการมีเกษตรกรร้อยละ 19.04 ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรจากเกษตรเคมีและเกษตรปลอดภัยเข้าสู่การทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 49.73 มีผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1,908 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ เกษตรกรร้อยละ 92.82 ทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป ส่วนที่เหลือทำเกษตรแบบปลอดภัยและยังคงใช้สารเคมี เนื่องจากพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรไม่เหมาะสม และเกษตรกรไม่มีความพร้อมในการทำเกษตรอินทรีย์ อีกทั้งในการปรับกิจกรรมมาเป็นเกษตรอินทรีย์ต้องใช้เวลาปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 3-5 ปี

2.3) ด้านการพัฒนาการตลาดสินค้าและบริการ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานสามารถดำเนินการตามเป้าหมายอยู่ในระดับดีมาก (คิดเป็นร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 97 ของเป้าหมาย) พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย เพื่อจำหน่ายร้อยละ 86.08 โดยเกษตรกรร้อยละ 63.23 จำหน่าย ณ ฟาร์มเกษตรกร โดยจำหน่ายเข้ากลุ่มเกษตรอินทรีย์ของตนเองและจำหน่ายทางออนไลน์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตลาดระดับชุมชน ทั้งนี้ เกษตรกรยังจำหน่ายในตลาดค้าปลีกสมัยใหม่ และตลาดส่งออกได้น้อย เนื่องจากมีการทำสัญญาการจ่ายเงิน รวมถึงยังมีข้อตกลงที่ซับซ้อน ประกอบกับราคาที่เกษตรกรขายได้ไม่แตกต่างกับราคาในตลาดชุมชน ทำให้เกษตรกรขายในช่องทางอื่น สำหรับการส่งเสริมตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) มีผู้ประกอบการรายย่อย เกษตรกร และผู้บริโภค รู้จักมากกว่าร้อยละ 57 และการให้การยอมรับมาตรฐานดังกล่าวในระดับมาก

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังดำเนินการได้ล่าช้า เนื่องจากการตรวจรับรองมาตรฐานมีกระบวนการหลายขั้นตอน เจ้าหน้าที่ตรวจรับรองไม่เพียงพอ ประกอบกับในการขอรับรองของเกษตรกรรายเดิมต้องขอรับรองตามขั้นตอนเหมือนเกษตรกรที่ยื่นใหม่ ดังนั้น ในการดำเนินงานต่อไปในระยะสั้นควรจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานภายนอกเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และในระยะยาว ควรเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ผู้นำกลุ่ม หรือเกษตรกรต้นแบบด้านเกษตรอินทรีย์ ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจรับรองเบื้องต้น เพื่อรองรับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในปี 2560-2561 หน่วยงานสามารถดำเนินการอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (คิดเป็นร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 63.02 ของเป้าหมาย) ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์กำหนดให้มีการทำงานโดยยึดพื้นที่ มีการจัดตั้งและจัดประชุมทั้งในระดับกระทรวง และระดับจังหวัดผ่านคณะกรรมการฯ/คณะอนุกรรมการฯ/คณะทำงานฯ เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อน มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงมหาดไทย โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มจังหวัด และระหว่างจังหวัด กับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งได้ดำเนินการใน 13 กลุ่มจังหวัด 56 จังหวัด เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ

ภาคเอกชน และเกษตรกร ให้ครอบคลุมตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งผลักดันการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์โดยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ซึ่งได้มีโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ดำเนินการสนับสนุนเงินอุดหนุนในปี 2560-2561 จำนวน 384.11 ล้านบาท ซึ่งการสนับสนุนเงินอุดหนุนในโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากมีเกษตรกรผ่านการประเมินรับรองมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของโครงการฯ น้อยกว่าเป้าหมาย ในส่วนของการใช้รูปแบบยโสรโมเดลในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ยังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากมีการขยายผลไปเพียง 3 จังหวัด (จังหวัดพัทลุง มหาสารคาม และศรีสะเกษ)

3) ปัญหาและอุปสรรค

3.1) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ข้อมูลจำนวนเกษตรกร พื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปริมาณ และราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังไม่ครอบคลุมชนิดสินค้าที่สำคัญ ฐานข้อมูลกลางด้านเกษตรอินทรีย์ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาและยังต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลของภาคเอกชน ในการปรับปรุงข้อมูลให้ครบถ้วนและทันสมัย รวมถึงต้องพิจารณาการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคให้สมบูรณ์ขึ้น

3.2) องค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

(1) เกษตรกร เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนผู้บริโภค ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาดเกษตรอินทรีย์อยู่ในวงจำกัด โดยส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักถึงประโยชน์ของการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ อีกทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ทั้งด้านการผลิตและการบริโภคสำหรับประชาชนทั่วไปยังมีน้อยและไม่ครอบคลุมประชาชนทุกช่วงวัย

(2) เกษตรกรบางรายเลิกทำเกษตรอินทรีย์ระหว่างเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรไม่มั่นใจ และขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนมาทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์

(3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีไม่เพียงพอ ประกอบกับแหล่งความรู้ อาทิ ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS มีจำนวนจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(4) เกษตรกรขาดความรู้ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด รวมถึงการเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ และมีความรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่าสินค้าและการตลาดค่อนข้างน้อย จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตลาดชุมชน นอกจากนี้ เกษตรกรยังขาดทักษะงานด้านเอกสารและการจัดการระบบฐานข้อมูล

(5) โครงการด้านวิจัยและพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ยังเป็นโครงการขนาดเล็ก และยังไม่ครอบคลุมตลอดโซ่อุปทาน และกลุ่มสินค้า (พืช ปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) รวมถึงขาดงานวิจัยเชิงสังคมที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกร หรือผู้ที่สนใจโดยทั่วไป ประกอบกับงานวิจัยเป็นงานวิจัยเฉพาะของหน่วยงานยังขาดการบูรณาการของทุกภาคส่วน และยังไม่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์

3.3) ด้านการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรกรอินทรีย์

(1) การส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ขาดความหลากหลายของชนิดสินค้า และขาดการส่งเสริมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์

(2) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการจัดการโครงสร้างพื้นฐานเกษตรอินทรีย์ เช่น ระบบชลประทาน และโรงสีข้าวอินทรีย์ ยังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง

3.4) ด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร

(1) เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เน้นจำหน่ายในตลาดระดับท้องถิ่น เนื่องจากราคาซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของตลาดค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern trade) ไม่แตกต่างกับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรจำหน่ายในระดับท้องถิ่น ประกอบกับตลาดค้าปลีกสมัยใหม่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ แบบมีเงื่อนไขระยะเวลาการจ่ายผลตอบแทนให้กับเกษตรกรใน 7-30 วัน

(2) ในตลาดระดับบน ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังเป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาสูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป แต่ในตลาดระดับท้องถิ่น หรือตลาดทั่วไป สินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาไม่แตกต่างจากสินค้าปกติมากนัก เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีความรู้และความสนใจในสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นเพียงกลุ่มน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริโภคทั่วไป

(3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีโครงการต่อยอดหรือเชื่อมโยงกับเกษตรกรอินทรีย์ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปเกษตรอินทรีย์

3.5) ด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มาตรฐานและระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานภาครัฐทำได้ค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรที่ขอรับการตรวจรับรองในแต่ละปี และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยยังเป็นการตรวจรับรองเฉพาะรายชนิดสินค้าของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น ทำให้เกษตรกรที่ต้องการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยในสินค้าข้าว พืชผัก ปศุสัตว์ สัตว์น้ำ ต้องขอการรับรองจากหลายหน่วยงาน ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง

3.6) แหล่งเงินทุน

(1) กลุ่มเกษตรกรขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์จากสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกษตรกรต้องขายผลผลิตในตลาดทั่วไปเท่ากับราคาสินค้าปกติ รวมถึงเงินลงทุนเครื่องจักรทางการเกษตร อาทิ รถเกี่ยวข้าว เครื่องสีข้าว สำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด

(2) การทำเกษตรอินทรีย์ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูงในการดำเนินการช่วงแรก ซึ่งเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่มีข้อจำกัดทางการเงิน ทำให้ล้มเลิกการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากขาดรายได้ในช่วงระยะปรับเปลี่ยนการทำเกษตรอินทรีย์

3.7) การบริหารจัดการของภาครัฐ และงบประมาณ

(1) การบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่เพื่อคัดเลือก และกำหนดพื้นที่เป้าหมายร่วมกัน ยังไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน ประกอบกับบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(2) การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนเงินอุดหนุนด้านข้าวอินทรีย์ นอกจากนี้ การเร่งรัดการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ทำให้การดำเนินการบางกิจกรรมของโครงการไม่ตรงกับช่วงเพาะปลูกของเกษตรกร ขณะที่บางหน่วยงานไม่ได้จัดเตรียมแผนสนับสนุนเกษตรกรไว้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนเกษตรกรรายเดิมให้พัฒนาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

(3) เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 กระทบต่อการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ส่งผลให้การรวมกลุ่มเกิดการติดขัดหรือทำได้ไม่เต็มที่และไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

4) ข้อเสนอแนะ

4.1) งบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณในกิจกรรมที่เน้นการสร้างต้นแบบด้านเกษตรอินทรีย์ให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกร และการจัดทำแผนเสนอของงบประมาณเพื่อสนับสนุนเกษตรกรในการทำการเกษตรอินทรีย์ ควรต่อเนื่องอย่างน้อยรายละ 3 ปี โดยครอบคลุมทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด

4.2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ควรจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์กลางที่ครอบคลุมข้อมูลทั้งเกษตรกร และพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้มีความสมบูรณ์ ลดการซ้ำซ้อนกันของพื้นที่ เช่น ทุกหน่วยงานควรมีพิกัด GPS เพื่อตรวจสอบความซ้ำซ้อนของพื้นที่ พัฒนาและประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงด้านการผลิต แปรรูป และตลาด

4.3) เจ้าหน้าที่ ควรส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่กระบวนการวางแผนการผลิต การผลิต การดูแล การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา ตลอดจนเรื่องของการแปรรูปสินค้า ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และควรมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการขายตลาดรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น

4.4) การรับรองมาตรฐาน ในระยะสั้นควรจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และระยะยาวควรเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ผู้นำกลุ่ม/เกษตรกรที่มีความสามารถด้านเกษตรอินทรีย์ และในการรับรองมาตรฐานควรจะมีอายุ 2 ปี หรือใช้กระบวนการต่ออายุในการรับรอง มากกว่าการเริ่มต้นขอใบรับรองใหม่

4.5) ด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ควรเชื่อมโยงเครือข่ายการตลาด จัดตั้งจุดรวบรวมซื้อขายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ พร้อมทั้งผลักดันให้กลไกตลาดสร้างความแตกต่างระหว่างสินค้าเกษตรอินทรีย์และสินค้าปกติ

4.6) การสร้างการรับรู้และการประชาสัมพันธ์ด้านเกษตรอินทรีย์ ควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เรื่องสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้กับผู้บริโภค เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ให้เป็นที่แพร่หลาย

1.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

1.3.1 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสังคมยุคดิจิทัล

เทคโนโลยีและนวัตกรรมในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก ทำให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Transformation) เช่น อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things: IoT) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ (Robotics and Automation) เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดสิ่งสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโลกในทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคเกษตร โดยในส่วนของภาคเกษตรมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างความตระหนักรู้ให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไป แพลตฟอร์มการค้าออนไลน์ที่ช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดให้มีหลากหลาย รวมถึงการปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ทำให้การค้าขายสินค้าเกษตรมีความสะดวกรวดเร็ว เกษตรกรสามารถจำหน่ายสินค้าให้กับผู้บริโภคได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง การตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาของสินค้าเกษตรผ่านบล็อกเชน จะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรอินทรีย์ ขณะเดียวกันบล็อกเชนจะทำหน้าที่รายงานการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียดยิ่งขึ้น เช่น ปริมาณการใช้น้ำ การปลดปล่อยคาร์บอนและก๊าซมีเทน นอกจากนี้เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ซึ่งทำให้การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งการให้น้ำ ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืชในปริมาณที่เหมาะสม และในเวลาที่ถูกต้อง รวมถึงการควบคุมคุณภาพผลผลิตได้ตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เป็นผู้สูงอายุ และมีข้อจำกัดด้านการศึกษา ทำให้มีปัญหาในด้านการปรับตัวและการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขณะที่การปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรอัจฉริยะ เกษตรกรต้องมีทักษะและองค์ความรู้ รวมทั้งต้องใช้เงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อยกระดับภาคเกษตรให้สามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคด้านเทคโนโลยี ไปสู่การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง เพื่อจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรต่อไป

1.3.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการขาดแคลนแรงงาน

ภาคเกษตร

โครงสร้างประชากรของโลกและของไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” (Complete Aged Society) ในปี 2564 กล่าวคือ มีสัดส่วนประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ และจะเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ในปี 2577 โดยจะมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากต้องใช้แรงงานในการดูแลรักษาตลอดกระบวนการผลิตอย่างสม่ำเสมอและมากกว่าการทำเกษตรทั่วไป อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้

การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น และเป็นช่องทางการพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น และมีความต้องการโภชนาการและอาหารที่ดี รวมถึงการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สามารถต่อยอดเป็นยา เวชภัณฑ์ และอาหารเสริมต่าง ๆ

1.3.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การพัฒนาเศรษฐกิจของนานาประเทศถือเป็นตัวเร่งที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลำดับต้น ๆ ของโลก และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น สภาพอากาศแปรปรวน ภาวะแห้งแล้งที่ยาวนาน น้ำท่วมบ่อยครั้ง เกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง แต่การทำเกษตรส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นหลัก จึงได้รับผลกระทบโดยตรง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย พื้นที่เพาะปลูกลดลง และมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้น การใช้สารควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชเพิ่มขึ้น การใช้พลังงานสูบน้ำเพื่อใช้ในสภาวะน้ำแล้ง หรือสูบน้ำออกในสภาวะน้ำท่วม ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารและความสามารถในการแข่งขันของประเทศในฐานะที่เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก ดังนั้น การพัฒนาภาคเกษตรสู่ความยั่งยืนด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการพัฒนาที่เน้นความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1.3.4 กระแสรักสุขภาพ

ผู้บริโภคในปัจจุบันมีความตระหนักและใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่บนช่องทางออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาสุขภาพที่ส่วนใหญ่มาจากการได้รับสารพิษและสารเคมีตกค้างในอาหาร ผักสด และผลไม้ที่บริโภค ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ที่มีความรุนแรงเป็นวงกว้างไปทั่วโลก ส่งผลกระทบบอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป

โดยผู้บริโภคมีการปรับตัวตามวิถีใหม่ เกิดกระแสการตื่นตัวในการสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรงมากขึ้น รวมถึงหันมาให้ความสนใจเรื่องของการป้องกันและดูแลสุขภาพก่อนที่จะมีการเจ็บป่วย การเลือกรับประทานอาหารที่เน้นความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ไม่มีสารปนเปื้อนใด ๆ ผ่านการปรุงแต่งน้อยที่สุด และมีสารอาหารอย่างครบถ้วน ส่งผลให้ตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาทิ ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ วิตามิน อาหารปลอดภัย สินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

1.3.5 กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงอนุรักษ์

หลังจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลก ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศและระหว่างประเทศกลับมาเป็นปกติ โดยนักท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการท่องเที่ยวแบบกลุ่มใหญ่เป็นการท่องเที่ยวแบบอิสระ เน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสชีวิตคนท้องถิ่น ธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยผู้ประกอบการ มีการนำเสนอเรื่องราววัตถุดิบท้องถิ่น (ผัก ผลไม้ และสมุนไพร) ร่วมกับการนำเสนอเมนูอาหารของท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการบอกต่อเรื่องราว (Story Telling) รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นด้านมาตรฐานสุขอนามัยให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความสุข และมั่นใจในความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมทั้งการนำสินค้าที่มีชื่อเสียง สินค้าอัตลักษณ์ งานฝีมือ อาหาร ขนม กลับไปเป็นของที่ระลึกหรือของฝาก ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จะมีความเชื่อมโยงกับการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ และนับเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการขยายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เติบโตต่อไป

1.3.6 กระแสการเติบโตสีเขียว (Green Growth)

กระแสการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือกระแสการเติบโตสีเขียว เป็นแนวทางการพัฒนาที่ทั่วโลกมีความตระหนักและตื่นตัวมากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาของโลกในช่วงที่ผ่านมามุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ สภาพอากาศแปรปรวนจากการที่อุณหภูมิทั่วโลกสูงขึ้น บางพื้นที่มีอากาศร้อนจัด เกิดภาวะแห้งแล้ง บางพื้นที่มีฝนตกในปริมาณมากจนทำให้เกิดน้ำท่วม ส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตร และความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุล และยั่งยืน โดยเกษตรอินทรีย์ถือเป็นการทำเกษตรทางเลือกที่ตอบโจทย์ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาตามแนวทางการเติบโตสีเขียวอื่น ๆ เช่น เมืองสีเขียว (Green City) ซึ่งเป็นเมืองที่ออกแบบโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีประชากรที่ตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันถึงระบบนิเวศและดำเนินชีวิตบนแนวคิดของความยั่งยืน ลดการใช้ทรัพยากร และลดการปล่อยของเสียในระบบนิเวศ พลังงานสีเขียว (Green Energy) เป็นพลังงานสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวมวล ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่กระบวนการผลิต จนถึงกระบวนการกำจัดทิ้ง และการบริการสีเขียว (Green Service) เป็นการบริการด้านการท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดีควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

1.3.7 การปรับเปลี่ยนกฎ ระเบียบ กติกาด้านการค้าของโลก

ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศมีแนวโน้มที่จะนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีมาใช้มากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มีการนำประเด็นทางสังคม และสิ่งแวดล้อม มากำหนดเป็นมาตรฐานทางการค้าระหว่างประเทศ และการผลักดันมาตรฐานใหม่ ๆ จากกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วให้เป็นมาตรฐานของโลกยกตัวอย่าง เช่น ญี่ปุ่นได้ปรับปรุงระเบียบใหม่ให้แสดงแหล่งกำเนิดวัตถุดิบอาหาร (Country of Origin Labelling: COOL) โดยให้ผู้ผลิตอาหารแปรรูปในญี่ปุ่นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในการติดฉลากประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดต้นทางของวัตถุดิบหลักตามสัดส่วนที่ระบุไว้บนฉลาก แคนาดากำหนดให้อาหารสัตว์ทั้งหมดที่ผลิต จำหน่าย และนำเข้า ต้องปลอดภัยสำหรับปศุสัตว์ มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการยุโรปและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ยกเลิกการใช้ไทเทเนียมไดออกไซด์ทั้งหมดที่ใช้เป็นสารเติมแต่งในอาหาร รวมถึงการให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมและยกระดับ

แนวทางปฏิบัติและมาตรการทางสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสมัยที่ 26 (United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties) หรือ COP26 ที่ประเทศสกอตแลนด์ ได้มีการวางแผนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศโลก โดยมีเป้าหมายจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของโลกไม่ให้เกิน 2 องศาเซลเซียส และตั้งเป้าไว้ที่ 1.5 องศาเซลเซียส ซึ่งประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะบรรลุเป้าความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี 2593 และบรรลุเป้าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission) ภายในปี 2608 ดังนั้น ภาคเกษตรและภาคธุรกิจเกษตรจำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และกติกาการค้าของโลก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะทวีความเข้มข้นขึ้น เพื่อให้สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐาน นอกจากนี้ ต้องเร่งปรับตัวเพื่อลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญอาจมีการออกกฎระเบียบทางการค้าใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นในประเด็น Net Zero ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยในอนาคต

1.4 ความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางการบริหารจัดการผลิตทางการเกษตรแบบองค์รวมให้ความสำคัญกับเกษตรกรผู้ผลิตและชุมชนท้องถิ่น มุ่งหวังที่จะสร้างความมั่นคงในการทำการเกษตร เน้นคุณภาพและความปลอดภัยอาหารของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสโลกในปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ดำเนินการบูรณาการแนวทาง มาตรการ แผนงานและงบประมาณกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 กำลังจะสิ้นสุดลงในปี 2565 คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

2. ภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

2.1 วิสัยทัศน์ คือ ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ของภูมิภาคอาเซียน บนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2570

2.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ รักษาความสมดุลให้กับระบบนิเวศ มีความปลอดภัย นำไปสู่ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีของผู้ผลิตและผู้บริโภค
- 2) เพื่อยกระดับการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร

2.3 เป้าหมาย

สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับสากล สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรและยกระดับรายได้ให้เกษตรกร นำไปสู่ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน

2.4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี

2.5 ประเด็นการพัฒนา

- 1) พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์
- 2) ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์
- 3) พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
- 4) ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์

มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการ เพื่อรองรับการทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ พัฒนาทักษะผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพื่อเป็นพื้นฐานในการผลักดันเกษตรกรเข้าสู่การทำเกษตรอินทรีย์ ให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล รวมถึงเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญสำหรับเกษตรกรในการเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากการทำเกษตรเคมีไปสู่เกษตรอินทรีย์

1.1 เป้าหมาย

- 1) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และปรับเปลี่ยนไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
- 2) การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ตลอดโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.2 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนา

- 1) จำนวนเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 250,000 ราย ในปี 2570
- 2) พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเป็น 2.0 ล้านไร่ ในปี 2570

1.3 แนวทางการพัฒนา

1) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตเกษตรอินทรีย์ และด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของเกษตรกร พื้นที่ และตลาด ผ่านศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ครอบคลุมทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำอินทรีย์ พัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ ตั้งแต่ความรู้พื้นฐาน กระบวนการผลิต ไปจนถึงขั้นตอนที่เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมถึงพัฒนาช่องทางการถ่ายทอดความรู้ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

2) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับบุคลากร ผู้นำเกษตรกรในระดับชุมชน และท้องถิ่น โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ ผู้นำเกษตรกรในระดับชุมชนและท้องถิ่น ให้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ ให้สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ทั้งระบบตั้งแต่การวางแผนการผลิต การเตรียมปัจจัยการผลิต ระบบการผลิต การรับรองมาตรฐาน การแปรรูป และการตลาด โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ในการสนับสนุนและต่อยอดการทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรองมาตรฐาน สู่ความยั่งยืน รวมถึงพัฒนาเกษตรกร เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและนักศึกษาให้สามารถเป็นผู้ตรวจประเมินเบื้องต้น เพื่อการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Initial Auditor) และพัฒนาเป็นผู้ตรวจประเมิน (Auditor)

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์ โดยพัฒนาและบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนซึ่งเป็นการวางรากฐานและมุมมองที่ดีเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นยุวเกษตรกรอินทรีย์

4) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่เกษตรอินทรีย์ (Young Organic Smart Farmer) โดยสร้างแรงจูงใจให้ทายาทเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนทุนการศึกษาด้านเกษตรอินทรีย์ ในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา รวมถึง การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรรุ่นใหม่ ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่จากหน่วยงานเกี่ยวข้องผ่านศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อสร้างความร่วมมือในการผลิต การแปรรูป และการตลาด อย่างมีประสิทธิภาพ

5) **สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์** โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์แบบแปลงใหญ่ และการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชนอินทรีย์และสหกรณ์อินทรีย์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองทางการค้าตั้งแต่การผลิต โดยวางแผนการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตร่วมกัน การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การแปรรูป จนถึงการตลาด พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและการเชื่อมโยงเครือข่ายในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษา เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

6) **ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร** โดยพัฒนาและจัดหาปัจจัยการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์อินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ และอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานด้านเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ สนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ การขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์จากสมุนไพรและสารชีวภาพ พร้อมสนับสนุนการวิเคราะห์ส่วนประกอบ และคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่จะนำมาขึ้นทะเบียน เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบคุณสมบัติและประโยชน์ของการใช้ปัจจัยดังกล่าวในการทำเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชหมุนเวียน และการปลูกพืชบำรุงดิน พัฒนาระบบเทคโนโลยีอัจฉริยะสำหรับเกษตรอินทรีย์ บริหารจัดการพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) ให้มีการผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อคุ้มครองพื้นที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำเกษตรอินทรีย์ รวมถึงส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และผลักดันให้สถาบันการเงินสนับสนุนสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำสำหรับเกษตรกรและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์

7) **พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์**

7.1) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลายชนิดสินค้า โดยพัฒนาต่อยอดเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์กลุ่มเดิมให้สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนากลุ่มใหม่เพื่อขยายผลบูรณาการเชิงพื้นที่ สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลักดันให้เกษตรกรมีการออกแบบพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ (Organic Farm Design) ด้วยการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ระยะปรับเปลี่ยน จนได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

7.2) ส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์ โดยเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้ได้สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดผู้บริโภคที่รักสุขภาพและสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น อาหารฟังก์ชัน (Functional Food) ยาและเวชภัณฑ์ รวมถึงพัฒนาฟาร์มเกษตรอินทรีย์สู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงนิเวศ

7.3) พัฒนาสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อม อาทิ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ รวมถึงขยายเครือข่ายสถาบันเกษตรกรให้เป็นจุดรับส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ของจังหวัด เพื่อกระจายสินค้าไปยังผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และคงคุณภาพของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์

7.4) กำหนดมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีจากแปลงข้างเคียงที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ และศึกษาแนวทางการใช้มาตรการทางภาษี เช่น

การจัดเก็บภาษีสารเคมีกำจัดศัตรูพืช การจัดเก็บภาษีตามผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (Environment and health load) การลดอัตราภาษีให้แก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ การจัดเก็บค่าชดเชยตามแผนในการลดการใช้สารเคมี เพื่อจัดทำมาตรการทางภาษี รวมถึงปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการแสดงตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์บนสินค้าของประเทศไทย รวมถึงสนับสนุนมาตรการจูงใจและอำนวยความสะดวกในการรับซื้อวัตถุดิบอินทรีย์ ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ธุรกิจอาหารและผลิตภัณฑ์

7.5) การบริหารจัดการและป้องกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ โดยส่งเสริมการทำประกันภัยพืชผลสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการทำเกษตรอินทรีย์ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการคาดการณ์และแจ้งเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากความเสียหายต่อผลผลิตของเกษตรกรในกรณีเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตลอดจนสามารถช่วยลดภาระงบประมาณในการเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติภัยได้

8) สนับสนุนการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ โดยให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายและการจัดเก็บสินค้า ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งผลิตสู่ผู้บริโภค พัฒนาสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อม อาทิ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ รวมถึงขยายเครือข่ายสถาบันเกษตรกรให้เป็นจุดรับส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ของจังหวัด เพื่อกระจายสินค้าไปยังผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และคงคุณภาพของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันเกษตรกร ภาควิชาเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ และภาคเอกชน

ประเด็นการพัฒนานำที่ 2 ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์

ผลักดันมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน คือ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) ระดับประเทศ คือ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย ระดับภูมิภาคและระดับสากล ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศอื่น ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาและผลักดันมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนและมาตรฐานในระดับสากลได้

2.1 เป้าหมาย

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (มกษ. 9000) เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากล

2.2 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนา

- 1) มาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์ของไทยเท่าเทียมกับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน ภายในปี 2570
- 2) จำนวนหน่วยตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองระบบงานตามระบบสากล เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 5 แห่ง ภายในปี 2570
- 3) จำนวนหน่วยตรวจสอบรับรองของไทยขึ้นทะเบียนอยู่ในรายชื่อหน่วยตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์กับประเทศคู่ค้าหลักอย่างน้อย 2 แห่ง ภายในปี 2570

2.3 แนวทางการพัฒนา

1) ยกกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาค หรือระดับสากล โดยทำความตกลงการยอมรับร่วมภายในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นการรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร และผลักดันสินค้าเกษตรอินทรีย์สู่สากลเพิ่มสูงขึ้น นำไปสู่การเป็นผู้นำในตลาดอาเซียน และขยายไปยังตลาดโลก

2) ยกกระดับการตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยสนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา หรือภาคประชาชน ทำหน้าที่เป็นหน่วยตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย รวมถึงการได้รับการรับรองระบบงานตามหลักการสากล เพื่อเป็นกลไกในการสร้างหลักประกันความมั่นใจแก่ผู้บริโภคที่ต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์และช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อหาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้อย่างถูกต้อง พัฒนาและส่งเสริมให้หน่วยตรวจสอบรับรองของไทยเป็นที่ยอมรับและขึ้นทะเบียนอยู่ในรายชื่อหน่วยตรวจสอบรับรองด้านเกษตรอินทรีย์กับประเทศคู่ค้าหลัก และส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ให้เป็นที่ยอมรับ

3) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Traceability System) ที่ครอบคลุมตลอดโซ่อุปทาน โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เช่น Blockchain ในการดำเนินการระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในระบบควบคุมภายในและการรับรองมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์

2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ภาคีเครือข่าย ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

มุ่งให้ความสำคัญกับการเข้าถึงอาหารปลอดภัยได้มาตรฐาน เน้นการสร้างช่องทางการตลาด และเพิ่มช่องทางตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อรองรับผลผลิตและสินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้ผลิต และผู้บริโภค ถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และร่วมรับผิดชอบในการสร้างสรรค์สังคม

3.1 เป้าหมาย

สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทย เพิ่มช่องทางการตลาด และสร้างความเชื่อมั่นให้สินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.2 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนา

- 1) มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี
- 2) ตลาดเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานหรือมีช่องทางยกระดับสู่มาตรฐานอินทรีย์อย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง

3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ โดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ด้วยการจัดตั้งตลาดเกษตรอินทรีย์ในชุมชน สหกรณ์เกษตรอินทรีย์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงสุขภาพ ร่วมกับภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคม อาทิ โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม ราชทัณฑ์ ร้านอาหาร และโรงงาน (6ร) โดยสนับสนุนโรงแรม ร้านอาหาร ชุมชนต้นแบบอินทรีย์ ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงสุขภาพ จัดงานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ร่วมกับหน่วยงาน ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) และเครือข่ายต่าง ๆ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ในประชาคมอาเซียน และประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยการเจรจาการค้าระหว่างประเทศและการจัดทำความร่วมมือกับประเทศคู่ค้า มุ่งเน้นการรักษาตลาดเดิม และขยายตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการส่งออกด้วยระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนกฎระเบียบที่เอื้อต่อการส่งออกเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ จัดทำรหัสต่อท้ายพิกัดศุลกากรของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของประเทศให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมถึงยกระดับการจัดงานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยสู่สากล และร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ (Roadshow)

3) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Branding) ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยการสร้างเรื่องราว (Storytelling) และผลักดันให้สินค้าเกษตรอินทรีย์จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) เป็นสินค้าอินทรีย์พรีเมียม

4) ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นที่ยอมรับของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จัดทำความร่วมมือในการเรียนรู้และพัฒนาการทำการค้าทั้งระบบออนไลน์และออนไซต์ ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค รวมถึงประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์ เพื่อให้ผู้บริโภคและประชาชนที่สนใจสามารถเข้าถึงแหล่งผลิต และจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้มากขึ้น

5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยสร้างการรับรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ รวมถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ด้วยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประโยชน์จากการทำเกษตรอินทรีย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การบริโภคและคุณค่าทางโภชนาการจากอาหารอินทรีย์ รวมถึงส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลและแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจให้กับผู้บริโภคและประชาชนทั่วไป ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ อาทิ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และวีดิทัศน์

3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการคลังสำนักงานนายกรัฐมนตรี สถาบันเกษตรกร ภาคีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ และภาคเอกชน

ประเด็นการพัฒนากำหนด 4 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์

มุ่งเน้นการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงนวัตกรรมด้านเกษตรอินทรีย์ ตลอดโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ตลอดจนการนำผลการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเผยแพร่ให้กับเกษตรกรรวมถึงผู้ที่สนใจจากทุกภาคส่วนให้สามารถเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยเฉพาะ ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนนักวิจัยที่มีอยู่เดิมและนักวิจัยรุ่นใหม่ให้เร่งวิจัยและพัฒนาให้ได้ผลงานที่เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้จริงในเชิงพาณิชย์ รวมถึงบริหารจัดการองค์ความรู้พื้นฐานในการผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล และพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่ครอบคลุมในทุกมิติ เช่น พื้นที่เกษตรอินทรีย์ จำนวนเกษตรกร สินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมถึงมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรอินทรีย์

4.1 เป้าหมาย

ผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านเกษตรอินทรีย์ และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์กลางได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายประเด็นการพัฒนา

- 1) จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี
- 2) ฐานข้อมูลสินค้าเกษตรอินทรีย์กลางที่ครอบคลุมตลอดโซ่คุณค่า 1 ระบบ ในปี 2570

4.3 แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมตลอดโซ่อุปทาน โดยให้ความสำคัญกับแนวทางการวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยชีวภาพ สารชีวภาพ กระบวนการผลิตตั้งแต่การใช้น้ำ การบำรุงดิน แนวกันชน และชนิดสินค้าให้สอดคล้องกับพื้นที่เทคโนโลยี และนวัตกรรมการผลิต โดยเฉพาะเกษตรแม่นยำสูง เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว การปรับปรุงความหลากหลายทางชีวภาพของดิน การทำเกษตรปฏิรูปเพื่อฟื้นฟูดิน (Regenerative Agriculture) เทคโนโลยีการออกแบบพื้นที่ (Farm Design) ที่คำนึงถึงจัดการสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเทคโนโลยีในการคาดการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงในการผลิต ส่งเสริมวิจัยและพัฒนาการตลาด เช่น ช่องทางการตลาด วิธีการตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค รวมถึงคุณค่าทางโภชนาการและสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค นำไปสู่การส่งเสริมวิจัยและพัฒนาการแปรรูปสร้างผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สามารถยืดอายุรักษาคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Shelf Life) และมีรูปแบบที่น่าสนใจตรงตามมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และต่อยอดในเชิงพาณิชย์ สนับสนุนความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยสนับสนุนแหล่งเงินทุนวิจัยผลักดันนักวิจัยเข้าร่วมการประชุมวิชาการที่เกี่ยวข้องและนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีระดับประเทศและระดับสากล เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ รวมถึงส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเกษตรกร ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงที่ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการวางแผนและการกำหนดแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ

2) พัฒนาและจัดการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ โดยปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านเกษตรอินทรีย์และแอปพลิเคชันเพื่อให้ข้อมูลเป็นเอกภาพจากฐานเดียวกัน (Single Big Data) มีคุณภาพ และมาตรฐาน สามารถเข้าถึงได้ง่ายครอบคลุมทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด ด้วยการเชื่อมโยงและบูรณาการฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สำหรับการวางแผนและสนับสนุนการตัดสินใจในด้านการผลิตและการตลาดให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ และสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ให้ตรงกับความ需求和เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแผนที่เกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Map) และแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครื่องมือแสดงผลข้อมูลเชิงภูมิสารสนเทศในการตรวจสอบและบริหารจัดการพื้นที่ เช่น พิกัดตำแหน่งที่ตั้งของแปลงเพาะปลูก แหล่งผลิตและจำหน่าย เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประเภทและชนิดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ ในรูปแบบออนไลน์เพื่อบริหารจัดการและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ภาคีเครือข่าย ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

3. โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 ระยะเวลา 5 ปี รวมทั้งสิ้น 653 โครงการ งบประมาณรวม 6,077.38 ล้านบาท

3.1 งบประมาณ จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9 หน่วยงาน ดังนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2,445.93 ล้านบาท กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 2,371.57 ล้านบาท กระทรวงมหาดไทย 961.12 ล้านบาท กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 152.40 ล้านบาท กระทรวงพาณิชย์ 102.00 ล้านบาท กระทรวงกลาโหม 30.02 ล้านบาท กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 10.00 ล้านบาท กระทรวงอุตสาหกรรม 3.50 ล้านบาท และกระทรวงสาธารณสุข 0.84 ล้านบาท (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 รายกระทรวง

หน่วยงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม	คิดเป็นร้อยละ
	2566	2567	2568	2569	2570		
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	618.23	431.22	448.83	468.15	479.51	2,445.93	40.25
2. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	254.30	631.41	630.16	432.60	423.10	2,371.57	39.02
3. กระทรวงมหาดไทย	176.35	122.70	182.21	225.07	254.80	961.12	15.81
4. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	31.18	31.18	35.68	27.68	26.68	152.40	2.51
5. กระทรวงพาณิชย์	22.00	20.00	20.00	20.00	20.00	102.00	1.68
6. กระทรวงกลาโหม	28.75	1.27	-	-	-	30.02	0.49
7. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.00	4.50	4.50	-	-	10.00	0.16
8. กระทรวงอุตสาหกรรม	3.50	-	-	-	-	3.50	0.06
9. กระทรวงสาธารณสุข	0.12	0.14	0.17	0.19	0.22	0.84	0.01
รวมทั้งสิ้น	1,135.42	1,242.42	1,321.55	1,173.69	1,204.31	6,077.38	100.00

3.2 สรุปจำนวนโครงการและงบประมาณ จำแนกตามประเด็นการพัฒนา (ตารางที่ 13) แบ่งเป็น

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 368 โครงการ งบประมาณ 4,199.00 ล้านบาท

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ จำนวน 81 โครงการ งบประมาณ 576.52 ล้านบาท

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จำนวน 143 โครงการ งบประมาณ 979.07 ล้านบาท

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ จำนวน 61 โครงการ งบประมาณ 322.80 ล้านบาท

3.3 รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์

พ.ศ. 2566-2570 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 13 สรุปจำนวนโครงการและงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 จำแนกตามประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนา/ แนวทางการดำเนินงาน	2566		2567		2568		2569		2570		รวม		คิดเป็นร้อยละ	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์	60	907.94	82	773.65	79	795.59	74	847.60	73	874.23	368	4,199.00	56.36	69.09
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์	18	99.63	19	99.41	16	114.09	14	127.62	14	135.77	81	576.52	12.31	9.48
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	24	107.18	34	284.57	30	335.30	28	127.99	27	124.03	143	979.07	21.73	16.10
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา เทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์	6	20.67	13	84.79	14	76.57	14	70.48	14	70.28	61	322.80	9.27	5.31
รวม 4 ประเด็นการพัฒนา	108	1,135.42	148	1,242.42	139	1,321.55	130	1,173.69	128	1,204.31	653	6,077.38	100.00	100.00

ตารางที่ 14 รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570

ประเด็นการพัฒนา/ แนวทางการดำเนินงาน	2566		2567		2568		2569		2570		รวม	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
รวม 4 ประเด็นการพัฒนา	108	1,135.42	148	1,242.42	139	1,321.55	130	1,173.69	128	1,204.31	653	6,077.38
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิตและการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทานเกษตรอินทรีย์	60	907.94	82	773.65	79	795.59	74	847.60	73	874.23	368	4,199.00
1. ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกรสถาบันเกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง	20	62.02	22	201.96	21	205.14	21	206.26	21	207.46	105	882.83
2. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับบุคลากรผู้นำเกษตรกรในระดับชุมชนและท้องถิ่น	3	33.12	5	23.25	4	17.76	4	18.24	4	13.50	20	105.86
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์	5	5.54	6	21.27	6	21.82	6	22.01	6	22.73	29	93.38
4. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่เกษตรอินทรีย์ (Young Organic Smart Farmer)	3	33.00	5	33.70	5	33.50	4	53.00	4	53.00	21	206.20
5. สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์	1	9.24	6	122.95	6	123.20	5	121.20	5	121.20	23	497.79
6. ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร	6	40.98	15	74.83	14	63.72	14	64.04	14	64.31	63	307.88
7. พัฒนาและยกระดับการผลิตการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์	22	724.04	21	278.70	21	326.95	19	360.85	18	390.03	101	2,080.56

ประเด็นการพัฒนา/ แนวทางการดำเนินงาน	2566		2567		2568		2569		2570		รวม	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
8. สนับสนุนการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์	-	-	2	17.00	2	3.50	1	2.00	1	2.00	6	24.50
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับมาตรฐานและ ระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์	18	99.63	19	99.41	16	114.09	14	127.62	14	135.77	81	576.52
1. ยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เทียบเท่ามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาค หรือระดับสากล	4	6.14	4	6.14	4	11.06	4	10.06	4	9.56	20	42.96
2. ยกระดับการตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	12	93.15	12	91.19	9	100.89	8	116.90	8	125.52	49	527.65
3. พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Traceability System)	2	0.35	3	2.08	3	2.14	2	0.66	2	0.69	12	5.91
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความรู้ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	24	107.18	34	284.57	30	335.30	28	127.99	27	124.03	143	979.07
1. ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	13	88.00	15	247.57	15	303.00	14	98.09	14	98.13	71	834.79
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ในประชาคมอาเซียนและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	1	2.00	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2.00

ประเด็นการพัฒนา/ แนวทางการดำเนินงาน	2566		2567		2568		2569		2570		รวม	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
3. ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Branding) ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ	2	8.00	7	14.20	4	12.00	4	10.00	3	6.00	20	50.20
4. ประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งผลิตและจำหน่าย สินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4	4.28	5	5.40	4	4.90	4	5.00	4	5.00	21	24.58
5. สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ เกษตรอินทรีย์	4	4.90	7	17.40	7	15.40	6	14.90	6	14.90	30	67.50
ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล เกษตรอินทรีย์	6	20.67	13	84.79	14	76.57	14	70.48	14	70.28	61	322.80
1. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วมตลอดโซ่อุปทาน	3	17.15	7	49.70	8	51.03	8	46.93	8	46.72	34	211.54
2. พัฒนาและจัดการฐานข้อมูล เกษตรอินทรีย์	3	3.52	6	35.09	6	25.54	6	23.55	6	23.56	27	111.26

หน่วยงาน ร่วมดำเนินการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					รวม
	2566	2567	2568	2569	2570	
รวม 4 ประเด็นการพัฒนา	1,135.92	1,242.92	1,322.05	1,174.19	1,204.81	6,079.88
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต และการบริหารจัดการตลอดโซ่อุปทาน เกษตรอินทรีย์	908.44	774.15	796.09	848.10	874.73	4,201.50
1) ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง	62.02	201.96	205.14	206.26	207.46	882.83
1.1) ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรรายใหม่เพื่อเตรียมเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	1.55	1.60	1.75	1.90	2.10	8.90 กษ. (มม.)
1.2) สร้างองค์ความรู้ด้านมาตรฐานหม่อน	1.10	1.00	1.00	1.00	1.00	5.10 กษ. (มม.)
1.3) อบรมเจ้าหน้าที่ด้านหม่อนอินทรีย์ และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	1.28	1.30	1.31	1.32	1.33	6.54 กษ. (มม.)
1.4) พัฒนาศูนย์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร	0.80	2.36	2.36	2.36	2.36	10.23 กษ. (ตส.)
1.5) โครงการสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์	1.92	3.25	3.50	3.75	4.00	16.42 กษ. (สวพส.)
1.6) การถ่ายทอดความรู้และองค์ความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์	0.46	1.56	1.75	1.96	2.20	7.93 กษ. (ปศ.)
1.7) อบรมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าปุ๋ยอินทรีย์	0.25	2.17	2.17	2.17	2.17	8.93 กษ. (ปศ.)
1.8) ส่งเสริม พัฒนา และกระบวนกรเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ผ่านกระบวนการเรียนรู้เกษตรกร	22.45	30.00	30.00	30.00	30.00	142.45 กษ. (ส.ป.ก.)
1.9) สร้างเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์	4.74	18.00	26.00	26.50	27.00	102.24 กษ. (กป.)
1.10) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่การผลิตระบบเกษตรอินทรีย์	6.15	100.00	100.00	100.00	100.00	406.15 กษ. (พต.)
1.11) การฝึกอบรมด้านการเกษตร (พืช ปศุสัตว์ ประมง และการแปรรูป)	1.15	1.27	-	-	-	2.42 กท.

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินการ
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
1.12) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในระบบเกษตรอินทรีย์ (การผลิตเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ การจัดการโรค และแมลง การเก็บเกี่ยว)	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25.00	อว. (สวทช.)
1.13) โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการผลิตพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล IFoAM	-	3.50	3.50	3.50	3.50	14.00	อว. (ม.แม่โจ้)
1.14) โครงการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ครบวงจร "รู้-เล่น-สักกลางใจ" (co working space of organic agriculture)	-	10.00	5.00	5.00	5.00	25.00	อว. (ม.แม่โจ้)
1.15) อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การผลิตปลาอินทรีย์ในระบอบไปโอฟลอร์ร่วมกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อยกระดับผลิตผลคุณภาพสูง และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้าน BCG ในชุมชน	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00	อว. (ม.แม่โจ้)
1.16) อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองด้วยวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ 1	-	0.60	0.60	0.60	0.60	2.40	อว. (ม.แม่โจ้)
1.17) อบรมการผลิตไปโอชาร์	-	0.60	0.60	0.60	0.60	2.40	อว. (ม.แม่โจ้)
1.18) อบรมการผลิตดินปลูกอินทรีย์จากส่วนผสมระหว่างปุ๋ยอินทรีย์และไปโอชาร์	-	0.60	0.60	0.60	0.60	2.40	อว. (ม.แม่โจ้)
1.19) ถ่ายทอดความรู้เกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00	อว. (ม.แม่โจ้)
1.20) โครงการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปอาหารอินทรีย์ (พืชผักผลไม้และสมุนไพรอินทรีย์)	0.09	3.00	3.00	3.00	3.00	12.09	อว. (ม.แม่โจ้)
1.21) โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปและการตลาดอาหารอินทรีย์	-	3.00	3.00	3.00	3.00	12.00	อว. (ม.แม่โจ้)
1.22) ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะการปลูก การพัฒนาและการรับรองมาตรฐาน รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์และการพัฒนาด้านการตลาดเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์	-	9.15	10.00	10.00	10.00	39.15	อว. (สวทช.)
1.23) อบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ และเกษตรอินทรีย์ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเครือข่ายจัดการทรัพยากรน้ำ ตามแนวพระราชดำริ	-	-	-	-	-	-	อว. (สสน.)

แนวทางการพัฒนาโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
1.24) กิจกรรมส่งเสริมเยาวชนเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนจังหวัดยโสธร	0.48	-	-	-	-	0.48 มท. (สนง.จ.ยโสธร)
1.25) กิจกรรมสุรินทร์รุ่งเรือง สุเมืองเกษตรอินทรีย์	4.73	-	-	-	-	4.73 มท. (สนง.จ.สุรินทร์)
1.26) กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย	1.46	-	-	-	-	1.46 มท. (สนง.จ.มุกดาหาร)
1.27) กิจกรรมยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร และสินค้า นอกภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าสู่มาตรฐานการผลิต	-	-	-	-	-	- มท. (สนง.จ.แม่ฮ่องสอน)
1.28) กิจกรรมส่งเสริมกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์	2.90	-	-	-	-	2.90 มท. (สนง.จ.พะเยา)
1.29) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร พืชเศรษฐกิจ และ พืชอัตลักษณ์ ตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัย เพื่อวางรากฐาน สู่เกษตรอินทรีย์	1.02	-	-	-	-	1.02 มท. (สนง.จ.กำแพงเพชร)
1.30) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์	0.69	-	-	-	-	0.69 มท. (สนง.จ.นครสวรรค์)
2) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับบุคลากร ผู้นำเกษตรกรในระดับชุมชนและท้องถิ่น	33.12	23.25	17.76	18.24	13.50	105.86
2.1) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร ถ่ายทอดองค์ความรู้และ เทคโนโลยี แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์	2.62	3.05	3.06	3.54	3.80	16.06 กษ. (ปศ.)
2.2) โครงการพัฒนาต้นแบบและสร้างวิทยากรในสถานศึกษา ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระยะที่ 2	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	2.50 กษ. (มกช.)
2.3) โครงการผลิตผู้ตรวจประเมินเบื้องต้นเพื่อการรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ (Initial Auditor) และพัฒนาเป็นผู้ตรวจประเมิน (Auditor)	-	5.50	-	-	-	5.50 อว. (ม.แม่โจ้)
2.4) โครงการส่งเสริมและฝึกทักษะวิชาชีพด้านเกษตรอินทรีย์ ด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะร่วมกับพลังงานทดแทน	-	4.20	4.20	4.20	4.20	16.80 อว. (ม.แม่โจ้)
2.5) โครงการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายผู้นำเกษตรอินทรีย์ จังหวัดอุดรธานี	30.00	10.00	10.00	10.00	5.00	65.00 อว. (มรภ.อุดรธานี)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
3) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรความรู้พื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์	5.54	21.27	21.82	22.01	22.73	93.38	
3.1) ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ (จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์)	0.64	0.77	0.92	1.11	1.33	4.78	กษ. (ปศ.)
3.2) โครงการเกษตรอัจฉริยะ (สร้างโรงเรียนต้นแบบเพื่อถ่ายทอดระบบเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ และพัฒนาหลักสูตร Reskill/Upskill/Newskill)	-	15.60	16.00	16.00	16.00	63.60	อว. (สวช.)
3.3) การบริหารจัดการองค์ความรู้ (KM) และแหล่งการเรียนรู้ (learning space) เพื่อสนับสนุนเกษตรกรให้เข้าสู่การทำเกษตรอินทรีย์	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	อว. (ม.พะเยา)
3.4) การสร้างรากฐานและทัศนคติที่ดีแก่เยาวชนเพื่อการก้าวไปสู่ยุคเกษตรอินทรีย์ผ่านหลักสูตรประกาศนียบัตร (Non-degree)	1.00	1.00	1.00	1.00	1.50	5.50	อว. (ม.ขอนแก่น)
3.5) โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชน ตำบลนาขาว	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	2.50	กก. (อพท.)
3.6) โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย	2.40	2.40	2.40	2.40	2.40	12.00	กก. (อพท.)
4) พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่สู่เกษตรอินทรีย์ (Young Organic Smart Farmer)	33.00	33.70	33.50	53.00	53.00	206.20	
4.1) การพัฒนาและยกระดับเกษตรกรรุ่นใหม่ในการทำเกษตรอินทรีย์	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	อว. (สวทช.)
4.2) โครงการเสริมสร้างความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่ชุมชน	-	0.70	0.50	-	-	1.20	อว. (ม.แม่โจ้)
4.3) โครงการพัฒนานักเกษตรอินทรีย์รุ่นใหม่ ในเขตพื้นที่อีสานบน (จังหวัดอุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ)	30.00	10.00	10.00	10.00	10.00	70.00	อว. (มรภ.อุดรธานี)
4.4) โครงการการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (นักศึกษา) สู่เกษตรอินทรีย์	-	20.00	20.00	40.00	40.00	120.00	อว. (สพ.อว.)
4.5) หลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการด้านเกษตรอินทรีย์สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young smart farmer) เพื่อสร้างชุมชนยั่งยืนด้วยการทำเกษตรอินทรีย์	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00	อว. (ม.พะเยา)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
5) สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์	9.24	122.95	123.20	121.20	121.20	497.79
5.1) โครงการยกระดับกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์สู่มาตรฐานสินค้าเกษตร อย่างครบวงจร ชุมชนโนนรัง สว่างดี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	-	4.50	4.50	4.50	4.50	18.00 มท. (สนง.จ.ขอนแก่น)
5.2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ด้วยการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	9.24	109.20	109.20	109.20	109.20	446.04 กษ. (พต.)
5.3) สร้าง ผลิต ส่งเสริม เครือข่าย ผู้ผลิตและผู้บริโภค เกษตรอินทรีย์	-	1.75	2.00	-	-	3.75 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
5.4) โครงการรวบรวมเครือข่ายและเชื่อมโยงกลุ่มผู้ผลิตพืชอินทรีย์ 1 อำเภอ 1 เครือข่าย	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
5.5) โครงการการสร้างเครือข่ายและยกระดับคุณภาพเครือข่าย ผู้ผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	-	3.50	3.50	3.50	3.50	14.00 อว. (ม.ขอนแก่น)
5.6) โครงการอบรมกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์เชิงใหม่ ภายใต้ระบบ PGS	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
6) ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร	40.98	74.83	63.72	64.04	64.31	307.88
6.1) สนับสนุนการตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ ในดินของเกษตรกร	3.00	3.10	3.10	3.20	3.20	15.60 กษ. (มม.)
6.2) สนับสนุนปัจจัยการผลิตและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (DLD organic Thailand)	0.78	0.93	1.12	1.34	1.61	5.77 กษ. (ปศ.)
6.3) พัฒนาแหล่งอาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ และพัฒนาแหล่งอาหาร สัตว์น้ำอินทรีย์	0.10	2.50	3.50	3.50	3.50	13.10 กษ. (กป.)
6.4) สนับสนุนปัจจัยการผลิต เม็ดฟักไข่ ปุ๋ยคอก สัตว์น้ำ ส่งเสริม การทำปุ๋ยอินทรีย์	27.60	-	-	-	-	27.60 กท.

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินการ
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
6.5) การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ ในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00	อว. (สวทช.)
6.6) โครงการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติในการควบคุมโรค และโรคศัตรูพืชตามสวนผลไม้เพื่อการผลิตน้ำผึ้งปลอดภัย	-	4.50	2.50	2.50	2.50	12.00	อว. (แม่โจ้)
6.7) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์มูลค่าสูง เพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชน เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ BCG	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00	อว. (แม่โจ้-แพร่) เฉลิมพระเกียรติ
6.8) โครงการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์เพื่อส่งเสริมการผลิต ปศุสัตว์อินทรีย์ในเขตภาคเหนือตอนบน 2	-	20.00	5.00	5.00	5.00	35.00	อว. (แม่โจ้-แพร่) เฉลิมพระเกียรติ
6.9) ศูนย์ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือตอนบน	-	16.00	16.00	16.00	16.00	64.00	อว. (แม่โจ้)
6.10) โครงการการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองจากเศษวัสดุ เหลือทิ้งทางการเกษตร	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00	อว. (แม่โจ้)
6.11) โครงการผลิตวัสดุปรับปรุงดินและวัสดุเพาะกล้าสำหรับปลูกพืช ในระบบอินทรีย์	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00	อว. (แม่โจ้)
6.12) โครงการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อควบคุมโรคพืชและแมลง	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00	อว. (แม่โจ้)
6.13) โครงการผลิตปัจจัยทางการเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สากล IFOAM แบบครบวงจร	-	3.50	3.50	3.50	3.50	14.00	อว. (แม่โจ้)
6.14) การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากระดับจังหวัดด้วย วทน.	7.50	-	-	-	-	7.50	อว. (วว.)
6.15) การยกระดับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00	อว. (วว.)
6.16) บริการผลิตชีวภัณฑ์เพื่อการเกษตร	-	-	-	-	-	-	อว. (วว.)
6.17) โครงการพัฒนาหน่วยปัจจัยการผลิตชีวภาพ: สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยอินทรีย์ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาผลิตภาพ การเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์	-	10.00	20.00	20.00	20.00	70.00	อว. (สปอว.)
6.18) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการวิเคราะห์ทดสอบปัจจัยการผลิต และผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อการยกระดับมาตรฐาน	-	5.30	-	-	-	5.30	อว. (แม่โจ้)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
7) พัฒนาและยกระดับการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์	724.04	278.70	326.95	360.85	390.03	2,080.56
7.1) พัฒนาผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์	-	0.50	1.00	1.00	1.00	3.50 กษ. (กป.)
7.2) ยกระดับการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารแปรรูป ให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	3.50	-	-	-	-	3.50 อก. (สป.อก.)
7.3) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์	491.23	-	-	-	-	491.23 กษ. (กช.)
7.4) กิจกรรมพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์	6.82	28.18	27.63	28.18	27.63	118.45 กษ. (กสท.)
7.5) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์และ เกษตรปลอดภัยวิถีชาวบ้าน เพื่อต่อยอดสู่ผู้ประกอบการ	-	4.80	4.80	4.80	4.80	19.20 มท. (สนง.จ.เชียงใหม่)
7.6) โครงการพัฒนาเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ด้วย ระบบเกษตรอัจฉริยะ	-	-	10.00	10.00	10.00	30.00 มท. (สนง.จ.เชียงใหม่)
7.7) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพการผลิตและสร้างเครือข่ายการผลิต สินค้าเกษตรคุณภาพ อาหารปลอดภัยอย่างสร้างสรรค์	6.00	-	-	-	-	6.00 มท. (สนง.จ.เชียงใหม่)
7.8) โครงการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แม่ฮ่องสอนการสร้างความมั่นคง ด้านอาหารและความปลอดภัยหลัง Covid	-	33.00	33.00	26.00	26.00	118.00 มท. (สนง.จ.แม่ฮ่องสอน)
7.9) กิจกรรมยกระดับนวัตกรรมเกษตรและเกษตรปลอดภัย (เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวปลอดภัยมุ่งสู่ชาวนาอินทรีย์ จังหวัดลำปาง)	1.31	-	-	-	-	1.31 มท. (สนง.จ.ลำปาง)
7.10) กิจกรรมพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์	2.72	-	-	-	-	2.72 มท. (สนง.จ.นครนายก)
7.11) โครงการส่งเสริมอัตลักษณ์เกษตรอินทรีย์ภายในจังหวัดลพบุรี	-	0.52	0.52	0.52	0.52	2.07 มท. (สนง.จ.ลพบุรี)
7.12) โครงการพัฒนาเศรษฐกิจมูลค่าสูงสู่ศูนย์กลางการเกษตรและ การท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ	1.52	-	-	-	-	1.52 มท. (สนง.จ.ราชบุรี)
7.13) กิจกรรมส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร	2.25	2.38	1.90	1.75	1.48	9.76 มท. (สนง.จ.ตรัง)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
7.14) กิจกรรมเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ มุ่งสู่มาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ และ GI ให้ครอบคลุม โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้	9.30	-	-	-	-	9.30	มท. (สนง.จ.ร้อยเอ็ด)
7.15) กิจกรรมยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และเสริมสร้างศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์	72.66	-	-	-	-	72.66	มท. (สนง.จ.กาฬสินธุ์)
7.16) โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	-	50.00	100.00	150.00	200.00	500.00	มท. (สนง.จ.หนองคาย)
7.17) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ครบวงจร จังหวัดสุรินทร์	7.27	-	-	-	-	7.27	มท. (สนง.จ.สุรินทร์)
7.18) กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรแบบครบวงจรเพื่อยกระดับเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นเกษตรอินทรีย์ตามแนวทาง BCG Economy	1.89	-	-	-	-	1.89	มท. (สนง.จ.อุบลราชธานี)
7.19) โครงการส่งเสริมและยกระดับการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรปลอดภัย อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และผลิตภัณฑ์สมุนไพร	22.06	-	-	-	-	22.06	มท. (สนง.จ.อำนาจเจริญ)
7.20) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ชุมชนไพร่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมจัดทำแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	-	20.00	20.00	20.00	-	60.00	มท. (สนง.จ.ขอนแก่น)
7.21) โครงการการพัฒนาด้านเกษตร	9.56	-	-	-	-	9.56	มท. (สนง.จ.ยโสธร)
7.22) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพและยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์	4.03	-	-	-	-	4.03	มท. (กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1)
7.23) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์	14.76	-	-	-	-	14.76	มท. (กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2)

แนวทางการพัฒนาโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
7.24) โครงการยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของเกษตรกรฐานรากสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรอัจฉริยะ	7.67	-	-	-	-	7.67 อว. (ม.แม่โจ้)
7.25) โครงการยกระดับเกษตรกรอินทรีย์และสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมการแปรรูป	-	5.00	-	-	-	5.00 อว. (ม.แม่โจ้)
7.26) การส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ครบวงจร (ผลิต แปรรูป บรรจุภัณฑ์ และการตลาด) ด้วยเทคโนโลยีพลังงานทดแทนและการเกษตรกรรมแบบแม่นยำ	-	5.21	3.00	2.00	2.00	12.21 อว. (ม.แม่โจ้)
7.27) การส่งเสริมการแปรรูปและการสกัดสมุนไพรอินทรีย์ โดยใช้เทคนิคสนามไพพาสส์ร่วมกับคลื่นอัลตราโซนิคเพื่อการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์	-	4.00	2.00	2.00	2.00	10.00 อว. (ม.แม่โจ้)
7.28) โครงการพัฒนาแปรรูปและผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 2	-	3.25	1.50	1.50	1.50	7.75 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
7.29) โครงการพัฒนาการแปรรูปสินค้าอ้อยอินทรีย์จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองบัวลำภู	40.00	20.00	20.00	20.00	20.00	120.00 อว. (ม.รท.อุดรธานี)
7.30) โครงการพัฒนากระบวนการผลิตแก้วพลาสติกชีวภาพจากกากมันสำปะหลัง	-	10.00	10.00	10.00	10.00	40.00 อว. (ส.บ.อ.)
7.31) โครงการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวและแป้งให้มีค่าดัชนีน้ำตาลต่ำ	-	10.00	10.00	10.00	10.00	40.00 อว. (ส.บ.อ.)
7.32) โครงการยกระดับอุตสาหกรรม ขา-กาแฟ สู่อุตสาหกรรมนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง	-	30.00	30.00	30.00	30.00	120.00 อว. (ส.บ.อ.)
7.33) โครงการยกระดับฐานการผลิตสารสกัดมูลค่าสูงด้วยพืชเศรษฐกิจ (Innovative High Value-added Extraction, iExtract)	-	30.00	30.00	30.00	30.00	120.00 อว. (ส.บ.อ.)
7.34) โครงการเกษตรปลอดภัยก้าวไปเกษตรอินทรีย์	-	2.25	3.00	-	-	5.25 อว. (ม.แม่โจ้)

แผนงานการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินการ
	2566	2567	2568	2569	2570	
7.35) โครงการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นด้านการผลิตเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเพื่อการแปรรูปผลผลิตและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผลผลิตทางการเกษตร	3.39	-	-	-	-	3.39 อว. (ม.แม่โจ้)
7.36) โครงการเพิ่มผลผลิตข้าวและเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25.00 อว. (ม.ขอนแก่น)
7.37) โครงการส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพของคนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว	10.10	10.10	9.10	8.10	8.10	45.50 กก. (อพท.)
7.38) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในป่าชุมชน	1.00	4.50	4.50	-	-	10.00 ทส. (ปม.)
8) สนับสนุนการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์	-	17.00	3.50	2.00	2.00	24.50
8.1) โครงการสร้างศูนย์กลางการรวบรวม และกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ภาคเหนือตอนบน 2	-	15.00	2.00	2.00	2.00	21.00 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
8.2) โครงการสร้างโมเดลการจัดการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ของชุมชน	-	2.00	1.50	-	-	3.50 อว. (ม.แม่โจ้)
ประเด็นการพัฒนาที่ 2	99.63	99.41	114.09	127.62	135.77	576.52
ยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์						
1) ยกระดับระบบและเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทยกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของระดับภูมิภาค และระดับสากล	6.14	6.14	11.06	10.06	9.56	42.96
1.1) การประชุมคณะกรรมการพิจารณาการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ด้านพืชและผลิตภัณฑ์ของอาเซียน	0.06	0.06	0.06	0.06	0.06	0.30 กษ. (มกอช.)
1.2) การทบทวนมาตรฐานเกษตรอินทรีย์: สัตว์น้ำอินทรีย์	0.08	0.08	-	-	-	0.16 กษ. (มกอช.)
1.3) โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานหม่อน	1.00	1.00	0.50	0.50	0.50	3.50 กษ. (มม.)
1.4) โครงการจัดตั้งศูนย์รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25.00 อว. (ม.ขอนแก่น)
1.5) การพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ดิน น้ำ และพืช มาตราฐาน ISO 17025 เพื่อการรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์	-	-	5.50	4.50	4.00	14.00 อว. (วว.)

หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
2) ยุทธศาสตร์การตรวจสอบรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	93.15	91.19	100.89	116.90	125.52	527.65
2.1) โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานหมอน	1.00	1.00	1.10	1.15	1.25	5.50 กษ. (มม.)
2.2) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ผักและผลไม้อินทรีย์)	14.97	0.36	0.36	0.36	0.36	16.43 กษ. (กสส.)
2.3) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ปลุสัตว์อินทรีย์)	0.36	0.34	0.36	0.39	0.41	1.86 กษ. (ปศ.)
2.4) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์)	8.00	61.00	75.00	92.00	101.00	337.00 กษ. (วก.)
2.5) โครงการพัฒนาศักยภาพและขยายขอบข่ายการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	7.50 กษ. (ส.ป.ก.)
2.6) โครงการยกระดับเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน	0.60	-	-	-	-	0.60 กษ. (มกอกช.)
2.7) การจัดตั้งและขับเคลื่อนสภาเกษตรอินทรีย์ ทีจีเอส แห่งประเทศไทย	0.08	0.08	-	-	-	0.16 กษ. (มกอกช.)
2.8) โครงการยกระดับเกษตรกรและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	12.82	-	-	-	-	12.82 อว. (ม.แม่โจ้)
2.9) โครงการอบรมหลักสูตร ผู้ตรวจประเมินระบบการผลิตพืชอินทรีย์	-	0.30	-	-	-	0.30 อว. (ม.แม่โจ้)
2.10) โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตพืชสุมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล IFOAM	-	5.50	5.00	4.50	4.00	19.00 อว. (ม.แม่โจ้)
2.11) โครงการพัฒนามาตรฐานกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตามระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ทีจีเอส มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (PGS Maejo)	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00 อว. (ม.แม่โจ้)
2.12) โครงการสร้างกลไกการรับรองมาตรฐานผลิตเกษตรอินทรีย์	50.00	15.00	15.00	15.00	15.00	110.00 อว. (มรภ.อุดรธานี)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
2.13) ยกระดับห้องปฏิบัติการทดสอบของมหาวิทยาลัย/หน่วยงานในพื้นที่ตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 รองรับการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ในแหล่งผลิต	2.00	3.00	-	-	-	5.00	อว. (วจ.)
2.14) การยกระดับสินค้าเกษตรด้วยการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	0.82	1.10	0.56	-	-	2.48	อว. (วจ.)
2.15) โครงการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันการเกษตรระดับภูมิภาค	1.00	-	-	-	-	1.00	มท. (กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2)
3) พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Traceability System)	0.35	2.08	2.14	0.66	0.69	5.91	
3.1) โครงการตรวจวิเคราะห์ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ตรวจทางห้องปฏิบัติการและตรวจติดตาม กำกับ ดูแลการตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	0.23	0.44	0.47	0.47	0.47	2.07	กษ. (ปศ.)
3.2) โครงการตรวจเฝ้าระวังสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยใช้ชุดทดสอบเบื้องต้น (test kit)	0.12	0.14	0.17	0.19	0.22	0.84	สธ. (สป.สธ.)
3.3) โครงการพัฒนาต้นแบบระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อรองรับตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาคและระดับสากล	-	1.50	1.50	-	-	3.00	อว. (ม.แม่โจ้)
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	107.18	284.57	335.30	127.99	124.03	979.07	
1) ส่งเสริมและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	88.00	247.57	303.00	98.09	98.13	834.79	
1.1) การสัมมนาเครือข่ายผู้ผลิตหม่อนอินทรีย์	0.35	0.35	0.35	0.40	0.40	1.85	กษ. (มม.)
1.2) โครงการสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรและอาหาร (ตลาด CC Markets ระดับอำเภอ (77 จังหวัด ๆ ละ 2 อำเภอ))	15.00	-	-	-	-	15.00	กษ. (กสธ.)
1.3) พัฒนาตลาดสีเขียว	0.12	0.14	0.17	0.21	0.25	0.89	กษ. (ปศ.)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
1.4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีอินทรีย์ และพัฒนา ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์	-	1.60	2.00	2.00	2.00	7.60 กษ. (กป.)
1.5) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (จัดมหกรรมแสดงและ จำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ระดับประเทศ)	20.00	20.00	20.00	20.00	20.00	100.00 พฉ. (คณ.)
1.6) โครงการเกษตรอินทรีย์สู่การท่องเที่ยวและเมืองอาหารปลอดภัย	-	5.00	5.00	5.00	5.00	20.00 มท. (สนง.จ.เชียงใหม่)
1.7) กิจกรรมส่งเสริมและเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ กรีนมาร์เก็ตเพชรบูรณ์	1.51	-	-	-	-	1.51 มท. (สนง.จ.เพชรบูรณ์)
1.8) กิจกรรมส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	2.04	-	-	-	-	2.04 มท. (สนง.จ.ยโสธร)
1.9) การสร้างกลไกตลาดนำการผลิตและการเชื่อมโยงเครือข่าย เอกชนกับเกษตรกรผู้ผลิต	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00 อว. (สวทช.)
1.10) การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	-	0.50	-	-	-	0.50 อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
1.11) การวางแผนทางการตลาดด้วยโมเดลธุรกิจแคนวาส	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00 อว. (ม.แม่โจ้)
1.12) ส่งเสริมเครือข่ายเกษตรอินทรีย์เพื่อการท่องเที่ยว	-	-	5.00	-	-	5.00 กก. (กรมการท่องเที่ยว)
1.13) กิจกรรมการสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ของภาคอีสานตอนบน และการพัฒนาแพลตฟอร์มการเชื่อมโยง ตลาดเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ระหว่างผู้ผลิตและผู้ ผู้บริโภค	40.00	10.00	10.00	10.00	10.00	80.00 อว. (มรภ.อุดรธานี)
1.14) โครงการยกระดับและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ด้วย วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ การแข่งขันตามแนวทาง BCG Economy Model	-	200.00	250.00	50.00	50.00	550.00 อว. (สป.อว.)
1.15) โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ ชุมชน ตำบลดูใต้	0.50	0.50	1.00	1.00	1.00	4.00 กก. (อพท.)

แนวทางการพัฒนาโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)						หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม	
1.16) โครงการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศ Loei Green Zone	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00	กก. (อพท.)
1.17) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร “สวนสวรรค์ สุพรรณบุรี”	0.48	0.48	0.48	0.48	0.48	2.40	กก. (อพท.)
1.18) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้เชิงเกษตร	3.60	3.60	3.60	3.60	3.60	18.00	กก. (อพท.)
1.19) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ สมุนไพร ตำบลอุทอง	0.40	0.40	0.40	0.40	0.40	2.00	กก. (อพท.)
2) ส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ ในประชาคมอาเซียนและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	2.00	-	-	-	-	2.00	พฉ. (คต.)
โครงการส่งเสริมตลาดและประชาสัมพันธ์ชาวอินทรีย์ไทย (ประชาสัมพันธ์ชาวอินทรีย์ไทยให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้บริโภค ต่างประเทศ)	2.00	-	-	-	-	2.00	พฉ. (คต.)
3) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Branding) ให้กับผู้ผลิต และผู้ประกอบการ	8.00	14.20	12.00	10.00	6.00	50.20	
3.1) โครงการพัฒนาแบรนด์สินค้าและบรรจุภัณฑ์อินทรีย์	-	1.20	-	-	-	1.20	อว. (ม.แม่โจ้)
3.2) โครงการเมืองแกนแบรนด์	-	3.00	3.00	3.00	-	9.00	อว. (ม.แม่โจ้)
3.3) โครงการสร้างตราสินค้า (brand) ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	-	0.50	-	-	-	0.50	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
3.4) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ (packaging) ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	-	0.50	-	-	-	0.50	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ)
3.5) การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยและ ดินปลูกอินทรีย์	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00	อว. (ม.แม่โจ้)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
3.6) โครงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อสัมผัสเอกลักษณ์ชุมชนตำบลคูใต้	5.00	5.00	5.00	3.00	2.00	20.00 กก. (อพท.)
3.7) โครงการยกระดับมาตรฐานคุณภาพและการบริการของแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเป้าหมายรองรับเรือสำราญ	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	15.00 กก. (อพท.)
4) ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ	4.28	5.40	4.90	5.00	5.00	24.58
4.1) โครงการการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าทำหมอนอินทรีย์และสร้างช่องทางจำหน่ายสินค้า	0.30	0.30	0.30	0.40	0.40	1.70 กษ. (มม.)
4.2) โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างการรับรู้แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยและต่างประเทศโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อาหารสุขภาพ	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00 อว. (ม.แม่โจ้)
4.3) โครงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ผ่านช่องทางต่าง ๆ	-	0.50	-	-	-	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่ เดลิเวอรี่เกียรติ)
4.4) โครงการเทศกาลดอกไม้เมืองหนาวและสินค้าเกษตรภูเขา (Positioning)	0.80	0.80	0.80	0.80	0.80	4.00 กก. (อพท.)
4.5) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร “เทศกาลอาหารจานแก้ว” หนึ่งเดียวในสยาม	1.80	1.80	1.80	1.80	1.80	9.00 กก. (อพท.)
4.6) กิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์วิถีไฮโซร์และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกษตรอินทรีย์ครบวงจรและได้มาตรฐาน	1.38	-	-	-	-	1.38 มท. (สนง.จ.ไฮโซร์)

แนวทางการพัฒนา/โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)					หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน
	2566	2567	2568	2569	2570	
5) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	4.90	17.40	15.40	14.90	14.90	67.50
5.1) โครงการสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน	0.40	0.80	0.80	0.80	0.80	3.60 กษ. (มกอช.)
5.2) กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนการตลาด	3.90	12.00	12.00	12.00	12.00	51.90 กษ. (พด.)
5.3) โครงการสวนป่านสุพรรณเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารรับมือกับ วิกฤตโควิด ด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์ ทุกตำบลในพื้นที่อำเภอนาดี	-	0.50	0.50	0.50	0.50	2.00 มท. (สนง.จ.ปราจีนบุรี)
5.4) โครงการสร้างความตระหนักรู้ให้กับเยาวชนและส่งเสริม การบริโภคอาหารปลอดภัยด้วยเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน	-	1.00	1.00	1.00	1.00	4.00 อว. (ม.แม่โจ้)
5.5) โครงการผลิตซีรี่ส์ภาพยนตร์ "เกษตรที่รัก"	-	2.50	0.50	-	-	3.00 อว. (ม.แม่โจ้)
5.6) โครงการชมรม เรียนรู้เกษตรวิถี (Positioning)	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	1.00 กก. (อพพท.)
5.7) โครงการเรียนรู้วิถีชีวิต ชิมผลผลิตทางการเกษตร (Positioning)	0.40	0.40	0.40	0.40	0.40	2.00 กก. (อพพท.)
ประเด็นการพัฒนาที่ 4	20.67	84.79	76.57	70.48	70.28	322.80
ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล เกษตรอินทรีย์						
1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมตลอดโซ่อุปทาน	17.15	49.70	51.03	46.93	46.72	211.54
1.1) การวิจัยทางเศรษฐกิจ การประเมินผล และการจัดทำ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์	3.15	5.10	7.43	6.83	7.62	30.14 กษ. (สศก.)
1.2) โครงการสนับสนุนทุนวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	50.00 กษ. (สวท.)

หน่วยงาน ร่วมดำเนินงาน	งบประมาณ (ล้านบาท)							
	2566	2567	2568	2569	2570	รวม		
แผนงานการพัฒนาโครงการ								
	1.3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบระบบควบคุมหมุ่มีและสภาพอากาศในระบบเลี้ยงจึงหรือด้วยระบบผลิตน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อยกระดับการเลี้ยง	-	5.00	4.00	3.00	2.00	14.00	อว. (ม.แม่โจ้)
	1.4) โครงการวิจัย นวัตกรรม และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลาสุวัตในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 2	-	10.00	10.00	8.75	8.75	37.50	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติ)
	1.5) โครงการวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อินทรีย์ เพื่อสนับสนุนการเลี้ยงปลาสุวัตอินทรีย์	-	5.00	5.00	5.00	5.00	20.00	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติ)
	1.6) โครงการวิจัย นวัตกรรม และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่อินทรีย์ในเขตภาคเหนือตอนบน	-	10.00	10.00	8.75	8.75	37.50	อว. (ม.แม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติ)
	1.7) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตปุ๋ยและดินปลูกอินทรีย์	-	0.60	0.60	0.60	0.60	2.40	อว. (ม.แม่โจ้)
	1.8) พัฒนาระบบ Smart organic farm สำหรับผลิตกุ้ง และกระเทียม เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ และอุตสาหกรรมอาหาร	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	20.00	อว. (ม.ขอนแก่น)
	2) พัฒนาและจัดการฐานข้อมูลเกษตรกรอินทรีย์	3.52	35.09	25.54	23.55	23.56	111.26	
	2.1) กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ โดยปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ประจำปี	0.02	0.03	0.03	0.04	0.05	0.17	กษ. (ปศ.)
	2.2) โครงการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของสินค้าเกษตรปลอดภัย	-	22.06	13.51	13.51	13.51	62.59	กษ. (สศก. พศ. กษ.)
	2.3) โครงการจัดทำฐานข้อมูลติดตามความก้าวหน้าของสินค้าเกษตรปลอดภัยและสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	1.50	3.00	3.00	3.00	3.00	13.50	กษ. (พศ.)
	2.4) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัยที่มีมาตรฐานและครบวงจร	-	2.00	2.00	2.00	2.00	8.00	มท. (สนง.จ.เชียงใหม่)
	2.5) โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มอัจฉริยะสำหรับบริหารจัดการข้อมูลเลี้ยงปลาสุวัตอินทรีย์และส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดต้นทุนและแก้ปัญหาปลาสดตลาด	-	6.00	5.00	3.00	3.00	17.00	อว. (ม.แม่โจ้)
	2.6) การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรอินทรีย์ในรูปแบบ Big data	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00	10.00	อว. (ม.ขอนแก่น)

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2565. การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์. เข้าถึงได้จาก: <https://traderreport.moc.go.th> (วันที่ค้นข้อมูล: 24 กุมภาพันธ์ 2565)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. 2565. แผนปฏิบัติการด้านการจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2566-2570). เข้าถึงได้จาก: <https://www.fda.moph.go.th> (วันที่ค้นข้อมูล: 20 สิงหาคม 2565)
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2565. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570). เข้าถึงได้จาก: <https://secretary.mots.go.th/strategy> (วันที่ค้นข้อมูล: 23 มิถุนายน 2565)
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565. แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570. เข้าถึงได้จาก <https://www.bcg.in.th/bcg-action-plan> (วันที่ค้นข้อมูล: 25 กรกฎาคม 2565)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2562. การประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ระยะครึ่งยุทธศาสตร์ฯ). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประเมินผล เอกสารประเมินผล เลขที่ 512
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566-2570. เข้าถึงได้จาก: <https://www.opsmoac.go.th/phichit-dwl-files-442991791932> (วันที่ค้นข้อมูล: 22 สิงหาคม 2565)
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2563. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2570). เข้าถึงได้จาก https://ww1.suphanburi.go.th/files/com_news_manage_ict/2021-04_ae315d200ef67f0.pdf (วันที่ค้นข้อมูล: 25 กรกฎาคม 2565)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2565. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) . เข้าถึงได้จาก: <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/11/plan13-rkt-011165.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: 10 มิถุนายน 2565)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2565. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ. เข้าถึงได้จาก: <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans> (วันที่ค้นข้อมูล: 25 กรกฎาคม 2565)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2565. ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580. เข้าถึงได้จาก: <http://nscr.nesdc.go.th/ns> (วันที่ค้นข้อมูล: 25 กรกฎาคม 2565)
- FiBL. 2022. Area Data on Organic Agriculture Worldwide 2016-2020. The Statistics.FiBL.org Website Maintained by the Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, Switzerland. Available at <https://statistics.fibl.org/world/key-indicators.html>. Accessed February 18, 2022

ภาคผนวก

**คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ
และคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการ
ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570**

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ แต่งตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562

1. องค์ประกอบ

ประธานกรรมการ

รองนายกรัฐมนตรี (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์)

รองประธานกรรมการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรรมการ

(1) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(2) ปลัดกระทรวงพาณิชย์
(3) ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	(4) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(5) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	(6) ปลัดกระทรวงกลาโหม
(7) ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	(8) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(9) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	(10) เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(11) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	(12) ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ผู้แทนเกษตรกร

- (13) นายจรรยา สุระโคตร
(14) นายกฤษฎา เกิดสมจิตต์
(15) นายกันตพงษ์ แก้วกมล

ผู้แทนภาคเอกชน

- (16) นายสมนึก ยอดดำเนิน
(17) นายชาญวิทย์ กาญจนวัฒน์
(18) นายปริญญา พรศิริชัยวัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

- (19) นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร
(20) นายชมชวน บุญระหงษ์
(21) นายสุทธิศักดิ์ แก้วแกมจันทร์

กรรมการและเลขาธิการ

- (22) รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล)

กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- (23) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
(24) อธิบดีกรมวิชาการเกษตร
(25) เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(26) เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์

- (27) ผู้อำนวยการกลุ่มพืชผักและผลไม้ กองส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร 2 กรมการค้าภายใน

ผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- (28) ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข

- (29) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหารปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2. อำนาจหน้าที่

- กำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ
- ดำเนินการบูรณาการแนวทาง มาตรการ แผนงานงบประมาณกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์
- จัดระบบการประสานและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อกำกับดูแล และเร่งรัดการดำเนินงานของส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับ เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลเพื่อมอบหมายให้ดำเนินการใดตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อช่วยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งระบบตามความเหมาะสม

คณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์

1. องค์ประกอบ

ประธานคณะกรรมการ

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล)

คณะกรรมการ

(1) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	(2) ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
(3) ผู้แทนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	(4) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(5) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์	(6) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
(7) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	(8) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม
(9) ผู้แทนสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	(10) ผู้แทนกรมการข้าว
(11) ผู้แทนกรมชลประทาน	(12) ผู้แทนกรมประมง
(13) ผู้แทนกรมปศุสัตว์	(14) ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน
(15) ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร	(16) ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร
(17) ผู้แทนกรมส่งเสริมสหกรณ์	(18) ผู้แทนกรมหม่อนไหม
(19) ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	(20) ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
(21) ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	(22) ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ

คณะกรรมการและเลขานุการร่วม

- (23) ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- (24) ผู้แทนกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
- (25) ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. อำนาจหน้าที่

- (1) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 และแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570
- (2) จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- (3) เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม พิจารณา รวมทั้งจัดหา รวบรวม จัดส่งหรือชี้แจงเอกสารต่าง ๆ เพื่อประกอบการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570
- (4) แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม
- (5) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

**คำอธิบายอักษรย่อ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
อพท.	องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กช.	กรมการข้าว
กป.	กรมประมง
กสก.	กรมส่งเสริมการเกษตร
กสส.	กรมส่งเสริมสหกรณ์
ตส.	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
ปศ.	กรมปศุสัตว์
มกอช.	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
มม.	กรมหม่อนไหม
พด.	กรมพัฒนาที่ดิน
วก.	กรมวิชาการเกษตร
ส.ป.ก.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
สวก.	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)
สวพส.	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สศก.	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กห.	กระทรวงกลาโหม
กส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ปม.	กรมป่าไม้
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
คต.	กรมการค้าต่างประเทศ
คน.	กรมการค้าภายใน
บก.	กระทรวงมหาดไทย
สนง.กาฬสินธุ์	สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์
สนง.กำแพงเพชร	สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร
สนง.ขอนแก่น	สำนักงานจังหวัดขอนแก่น
สนง.เชียงราย	สำนักงานจังหวัดเชียงราย
สนง.ตรัง	สำนักงานจังหวัดตรัง
สนง.นครนายก	สำนักงานจังหวัดนครนายก

สนง.นครสวรรค์	สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์
สนง.ปราจีนบุรี	สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี
สนง.พะเยา	สำนักงานจังหวัดพะเยา
สนง.เพชรบูรณ์	สำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์
สนง.มุกดาหาร	สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร
สนง.แม่ฮ่องสอน	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สนง.ยโสธร	สำนักงานจังหวัดยโสธร
สนง.ราชบุรี	สำนักงานจังหวัดราชบุรี
สนง.ร้อยเอ็ด	สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด
สนง.ลพบุรี	สำนักงานจังหวัดลพบุรี
สนง.ลำปาง	สำนักงานจังหวัดลำปาง
สนง.สุรินทร์	สำนักงานจังหวัดสุรินทร์
สนง.หนองคาย	สำนักงานจังหวัดหนองคาย
สนง.อุบลราชธานี	สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี
สนง.อำนาจเจริญ	สำนักงานจังหวัดอำนาจเจริญ
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
สป.สธ.	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
สป.อก.	สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ม.ขอนแก่น	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ม.แม่โจ้	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ม.แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ
ม.พะเยา	มหาวิทยาลัยพะเยา
มรภ.อุดรธานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
สป.อว.	สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สวชช.	สถาบันวิทยาลัยชุมชน
สวทช.	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
สสน.	สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)
วว.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Ministry of Agriculture and Cooperatives
Office of Agricultural Economics

📍 ที่อยู่ : ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900

📞 โทรศัพท์ : 0-2940-5550-1

📠 โทรสาร : 0-2940-5553-4

🌐 เว็บไซต์ : www.oae.go.th

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
Ministry of Agriculture and Cooperatives
Office of Agricultural Economics

 ที่อยู่ : ภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900

 โทรศัพท์ : 0-2940-5550-1

 โทรสาร : 0-2940-5553-4

 เว็บไซต์ : www.oae.go.th

